

Koncernrisikoreport 2015

Koncernrisikorapport 2015 for Arbejdernes Landsbank

Indhold

Risikostyring	
Den overordnede risikostyring	4
Ledelseserklæring	6
Organisationsdiagram for styring af risici	7
Rapporteringsoversigt	8
Kapital og solvensbehov	
Kapitalgrundlag	9
Kapitalkrav (8 pct.)	10
Solvensbehov	10
Kontracyklisk buffer	11
Indfasning af CRD IV	12
Gearingsgrad	13
Konsolidering	13
Samlet oversigt over kapital, risikoeksponeringer og nøgletal	14
Eksporeringsklasser	16
Kreditrisiko	
Kreditrisiko	20
Kreditrisiko på koncernens kundeudlån	24
Kreditrisiko på kreditinstitutter	30
Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier	31
Modpartsrisiko	33
ECAI	34
Markeds- og likviditetsrisici	
Markedsrisiko	35
Renterisiko uden for handelsbeholdningen	37
Aktier mv. uden for handelsbeholdningen	37
Likviditetsrisiko	38
Behæftede aktiver	38
Øvrige risici	
Operationel risiko	40
Forretningsrisiko	41
Ejendomsrisiko	41
Aflønningspolitik	41

Den overordnede risikostyring

Koncernen skal ifølge CRR-forordningen artikel 435 stk. 1 offentliggøre:

- Strategier og procedurer, som ligger til grund for risikostyringen
- Strukturen for og tilrettelæggelsen af risikostyringen
- Omfanget og arten af risikostyringen
- Politikker for afdækning og reduktion af risiko samt procedurer til overvågning af afdæknings- og reduktionsmekanismernes effektivitet

Formålet med koncernrisikoreporten er således at give et indblik i Arbejdernes Landsbanks interne risikostyring og koncernens måde at betragte og håndtere risiko på i den bagvedliggende risikoorganisation.

Arbejdernes Landsbanks strategi i relation til risikotagning er, at koncernen skal forblive en stærk finansiel enhed for både bankens ejere og bankens kunder, og der lægges vægt på, at banken er bevidst om og har styr på risici, som koncernen er eksponeret for.

Den overordnede struktur for risikostyring i Arbejdernes Landsbank tager sit udgangspunkt i følgende:

- Bestyrelsens givne instrukser, bl.a. „Instruks for arbejdsfordelingen mellem bestyrelsen og direktionen i A/S Arbejdernes Landsbank“ med tilhørende „Instruks for rapportering til bestyrelsen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank“
- Det af bestyrelsen nedsatte revisions- og risikoudvalg, som vurderer om de interne kontrol-, revisions-, risiko- og sikkerhedssystemer fungerer effektivt
- Direktions- og bestyrelsesmøder, hvor retningslinjer for konkrete forretningsmæssige beslutninger lægges, ligesom der på disse møder løbende foretages en vurdering af øvrige risici, som banken er under påvirkning af
- Møder i Risiko- og Balancestyreudvalget, hvor risikoaspekter diskuteres
- De frekvente rapporteringer på resultat, forretningsområder, nøgletal og relevante risikomål

Banken har en risikoansvarlig enhed (All Risk) i regi af Økonomiområdet, som har til formål at sikre, at ledelsen modtager relevant risikoinformation inden for alle bankens forretningsområder. Funktionen skal sikre, at rapporteringen sker på et ensartet grundlag, samtidigt og frekvent.

Med udgangspunkt i en systematisk rapportering af risici på relevante forretningsområder sikres den nødvendige handlekraft til korrektion af forretningsudviklingen, der som dette er påkrævet, men også som sikring af, at de påtagede risici er i overensstemmelse med vedtagne beslutninger.

Styringen af risici på de vigtige forretningsområder Kredit og Beholdninger/Likviditet sker i tæt dialog med de enheder, hvor bankforretningerne styres. Bankens afdeling for Kreditrisikoanalyse følger løbende op på garantier, lån og kreditter i bankens filialnet, udarbejder risikoanalyser samt forestår udvikling og vedligeholdelse af værktøjer til kreditovervågning. Intern risikostyring og kontrol i regi af bankens Likviditets- og Finansområde (LIFI) foretager en løbende overvågning af, om banken overholder LCR-kravet og § 152 i lov om finansiel virksomhed, som angiver en række krav til bankens likviditet. Herunder udarbejdes en række stresstests. Overvågningen omfatter endvidere kontrol af efterlevelsen af udarbejdede instrukser og retningslinjer omfattende modparts- og markedsrisici. Der sker en månedlig/kvartalsvis rapportering til bestyrelsen om omfanget af de i perioden påtagede risici. Intern risikostyring og kontrol samt Kreditrisikoanalyse refererer direkte til bankens direktion.

Kreditafdelingen sikrer, at såvel kreditstrategi som kreditpolitik efterleves, og forestår filialkontakten samt kreditrådgivningen i relation til behandling af enkeltsager.

LIFI sikrer, at investeringsstrategien og likviditetspolitikken efterleves. Banken har i 2015 oprettet et Formueområde, som understøtter filialernes helhedsrådgivning af bankens kunder.

Den operationelle risiko er forankret i de enkelte forretningsenheder med henblik på at sikre, at procedurer og foranstaltninger udøves i umiddelbar forlængelse af konstatering af begivenheder, som kan udløse eller har udløst operationel risiko. Banken har i regi af Økonomiområdet systemer til at opsamle risikobegivenheder af operationel karakter, som udover rapportering til ledelsesformål anvendes til en kontinuerlig forbedring af procedurer og beredskabsplaner.

Bankens Økonomiområdet følger op på den driftsøkonomiske udvikling af de forretningsmæssige beslutninger.

Bankens funding sikres fortrinsvis ved indlån, som fortsat er større end vores udlån. For at opfylde vores ønsker om at have en tilfredsstillende overdækning på de lovbestede likviditetskrav søges bankens funding fra indlån suppleret

med likviditet fra inden- og udenlandske samarbejdspartnere.

I den udstrækning, der overvejes eksponering på nye områder, drøftes arten og størrelsen heraf i ledelsen, før indstilling til bestyrelsen om enten indgåelse af konkrete forretninger eller tilretning af tidligere udfærdigede instrukser finder sted.

Det er målet at opretholde tidssvarende IT-systemer for at kunne understøtte risikostyringen på væsentlige forretningsområder og kvantificere størrelsen af de risici, som koncernen til enhver tid er påvirket af.

Vurdering af koncernens risici sker løbende i forbindelse med den månedlige All Risk rapportering og ved udarbejdelse af forslag til bankens bestyrelse om årsbudget, solvensbehov og likviditetsbehov. Via fremskrivning og stresstests sikres, at der foretages en kontinuerlig fastlæggelse af niveauet for tilstrækkelig kapital.

Ledelseserklæring

I henhold til CRR-forordningen artikel 435 stk. 1 har Aktieselskabet Arbejdernes Landsbanks bestyrelse og direktion den 7. marts 2016 godkendt følgende erklæring:

Det er bestyrelsens vurdering, at bankens og koncernens risikostyringsordninger er tilstrækkelige og giver sikkerhed for, at de indførte risikostyringsystemer er tilstrækkelige i forhold til bankens og koncernens profil og strategi.

Det er bestyrelsens vurdering, at nedenstående beskrivelse af bankens og koncernens overordnede risikoprofil i tilknytning til forretningsstrategi, forretningsmodel samt nøgletal, giver et relevant og dækkende billede af risikoforvaltningen, herunder af hvordan risikoprofil og den risikotolerance, som bestyrelsen har fastsat, påvirker hinanden.

Bestyrelsens vurdering er foretaget på baggrund af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi, materiale og rapporteringer forelagt for bestyrelsen af bankens direktion, intern revision, bankens risikoansvarlige og complianceansvarlige samt på grundlag af de af bestyrelsen indhentede supplerende oplysninger eller redegørelser.

En gennemgang af forretningsmodel og politikker viser, at forretningsmodellens overordnede krav til de enkelte risikoområder fuldt og dækkende udmøntes i de enkelte politikkers mere specificerede grænser.

En gennemgang af bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser viser, at de fastsatte grænser i de enkelte politikker fuldt og dækkende udmøntes i de underliggende retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser, samt at de reelle risici ligger inden for grænserne, fastsat i de enkelte politikker og i videregivne beføjelser.

Det er således bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte aktivitetsområder.

Koncernens forretningsmodel beskriver, hvem koncernens kunder er, hvad vi ønsker at tilbyde dem, samt hvordan vi forretningsmæssigt og organisatorisk ønsker at realisere langsigtede strategiske mål frem mod 2019 og derigennem skabe værdi for koncernens kunder, medarbejder og ejerkreds.

Koncernen ønsker en lønsom indtjening baseret på en pris-sætning af udbudte produkter, som afspejler den risiko og den kapitalbinding, som koncernen påtager sig sammen med en helhedsvurdering af forretningsomfanget med

kunder og modparter. Koncernen ønsker at opretholde en passende robust kapitalbase, som understøtter forretningsmodellen.

Det er koncernens målsætning, at den solvensmæssige overdækning på såvel bank- og koncernniveau i forhold til de opgjorte solvensbehov skal udgøre mindst 2,5 procentpoint + det indfasningskrav, som gælder for kapitalbevaringsbufferen frem mod 2019, dvs. overdækning på 5,0 procentpoint i 2019. Pr. 31. december 2015 udgør overdækningen 3,9 procentpoint.

Den af bestyrelsen besluttede maksimale risikotolerance styres via de fastsatte grænser i de enkelte politikker.

Derudover forholder bestyrelsen sig til de grænser, der er gældende i tilsynsdiamanten, jf. nedenstående tabel, der dels viser tilsynsdiamantens maksimalt tilladte grænseværdier samt bankens tal pr. 31. december 2015 for disse grænseværdier.

Tabel 1

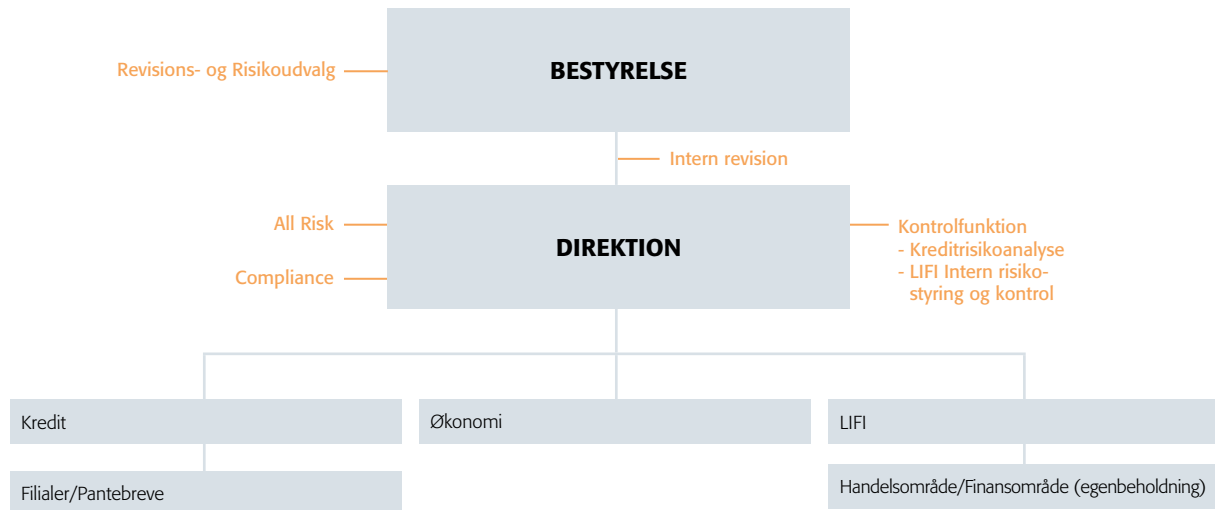
Finanstilsynets pejlemærker ultimo 2015

	Tilsynsdiamant	Bankens opfyldelse
Stabil funding	< 1	0,6
Likviditetsoverdækning	> 50 pct.	199,4 pct.
Store eksponeringer	< 125 pct.	10,6 pct.
Udlånsvækst	< 20 pct.	8,1 pct.
Ejendomseksponering	< 25 pct.	7,3 pct.

Oplysningsforpligtelser vedr. ledelsessystemer, jf. CRR-forordningen artikel 435, stk. 2, pkt. a.-d. er beskrevet i årsrapporten side 15-23 og på bankens hjemmeside.

Organisationsdiagram for styring af risici

Figur 1

Særlige problemstillinger af tværgående karakter behandles i et af direktionen nedsat Risiko- og Balancestyingsudvalg med deltagelse af blandt andet direktion og risikoansvarlige.

Rapporteringsoversigt

Årlig frekvent rapportering/godkendelse	Kvartalsvis frekvent rapportering/godkendelse
<p>Individuelt solvensbehov (ICAAP) Vurdering og godkendelse af model for beregning af solvensbehov</p>	<p>Individuelt solvensbehov Vurdering af risikoprofil og opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag</p>
<p>Risikopolitikker Gennemgang af risikopolitikker på de enkelte risikoområder (kreditrisiko, markedsrisiko og operationel risiko) og vurdering af behovet for tilpasninger</p>	<p>Solvens- og kapital Solvens- og kapitalopgørelse (månedsvist)</p>
<p>Beredskabsplaner Gennemgang af beredskabsplaner (kapitalbevaringsplaner, solvensforbedringsplaner og genopretningsplan)</p>	<p>Fremskrivninger Fremskrivning af bankens kapital, solvens, indtjening under forskellige makroøkonomiske scenarier</p>
<p>Opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici (ILAAP) Samlet opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici</p>	<p>Kreditrisici Analyse af udviklingen i udlån og garantier fordelt på ratingkoder, størrelse, kundesegmenter, overtræk mv.</p>
<p>Direktionens risikoredegørelse Samlet risikoredegørelse for bankens risikohæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder.</p>	<p>Vurdering af nyudlån i kvartalet Vurdering af sammensætning af obligationsbeholdningen fordelt på ratings, udstederkategorier, valuta og værdiansættelsesmetoder (månedsvist)</p>
<p>Opfølgning på årets risikohandlingsplan samt gennemgang af næste års handlingsplan</p>	<p>Markedsrisici Udvikling i rente-, aktie- og valutakursrisici set i forhold til rammer og investeringsstrategi (månedsvist)</p>
<p>Compliance Redegørelse om compliancefunktionens arbejde og koncernens generelle compliance (halvårligt)</p>	<p>Vurdering af bankens beholdning af aktier uden for handelsbeholdningen (månedsvist).</p>
<p>IT risiko Gennemgang og opfølgning på bankens IT-sikkerhed og stabilitet på koncernens IT-systemer, herunder outsourcete IT-løsninger</p>	<p>Likviditetsrisici Udvikling i overdækningen i forhold til LCR og § 152 i lov om finansiel virksomhed (månedsvist). Analyse af likviditeten på kort og lang sigt, herunder likviditetsstresstest</p>
<p>Årsbudget Gennem udarbejdelse af koncernens budget afdækkes de forretningsmæssige og strategiske risici</p>	<p>Operationel risiko Gennemgang og vurdering af enkeltstående hændelser med værdimæssig betydning på mere end 0,1 promille af bankens egenkapital</p>
	<p>Tilsynsdiamanten Udvikling i bankens nøgletal i forhold til grænserne i tilsynsdiamanten.</p>

Kapitalgrundlag

Tabel 2
Opgørelse af koncernens kapitalgrundlag

	2015 1.000 kr.	2014 1.000 kr.
Aktiekapital	300.000	300.000
Reserve efter indre værdis metode	690.535	612.779
Opskrivningshænlæggelser	306.282	263.634
Overført overskud	3.133.811	3.023.551
Foreslået udbytte	-30.000	-45.000
Immaterielle aktiver	-13.813	-28.977
Fradrag for forsigtig værdiansættelse	-16.454	-15.457
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder < 10 %	-68.425	-29.160
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder ≥ 10 %	-332.589	-40.144
Egentlig kernekapital	3.969.348	4.041.226
Udstedt hybrid kernekapital	829.000	829.000
Egen beholdning af udstedt hybrid kernekapital	0	-50
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder < 10 %	-156.889	-196.612
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder ≥ 10 %	-498.883	-160.577
Kernekapital	4.142.576	4.512.987
Supplerende kapital	0	0
Kapitalgrundlag	4.142.576	4.512.987

Koncernens capitalsammensætning består udelukkende af kernekapital, hvoraf den egentlige kernekapital udgør 96 pct.

Reserve efter indre værdis metode på 690,5 mio. kr. kan henføres til en urealiseret kursgevinst på bankens kapitalandele i forsikringselskabet Alka, der er associeret virksomhed til banken. Opskrivningshænlæggelser er på 306,3 mio. kr., som relaterer sig til værdistigninger på bankens domicilejendomme.

Koncernens fradrag under „Kapitalandele > 10 pct. i finansielle enheder“ udgjorde 831,5 mio. kr. efter regulering for bundgrænse og kan primært henføres til bankens ejerandel af LR Realkredit, som ultimo 2015 udgjorde 350,4 mio. kr., og ALKA, som ultimo 2015 udgjorde 841,0 mio. kr. I forhold til 2014 er fradragene steget 631,1 mio. kr., hvilket i al væsentlighed skyldes, at de skærpede kapitalkrav i CRR-forordningen til beholdninger af kapitalandele i forsikringselskaber blev fuldt indfaset i 2015.

Banken har udstedt hybrid kernekapital for 829 mio. kr., som alle er afhændet. Den hybride kernekapital opfylder kravene i CRR-forordningen artikel 52-54.

Tabel 3
Udstedt hybrid kernekapital

	2015	2014
Type	Hybrid kernekapital	Hybrid kernekapital
Hovedstol (1.000 kr.)	400.000	400.000
Egenbeholdning (1.000 kr.)	0	50
Bogført værdi (1.000 kr.)	400.000	399.950
Valuta	DKK	DKK
Rentesats	CIBOR-6M + 6,75 pct.	CIBOR-6M + 6,75 pct.
Modtaget	2011	2011
Forfald	Uendelig	Uendelig
Mulighed for førtidsindfrielse	23.05.2018	23.05.2018
Rentesats herefter	CIBOR-6M + 6,75 pct.	CIBOR-6M + 6,75 pct.
Rente til efterstillet kapital (1.000 kr.)	28.263	29.385
Efterstillede kapitalindskud som medregnes ved opgørelse af kernekapitalen/Kapitalgrundlaget (1.000 kr.)	400.00	399.950
Type	Hybrid kernekapital	Hybrid kernekapital
Hovedstol (1.000 kr.)	429.000	429.000
Egenbeholdning (1.000 kr.)	0	0
Bogført værdi (1.000 kr.)	429.000	429.000
Valuta	DKK	DKK
Rentesats	9,059 pct.	9,059 pct.
Modtaget	2014	2014
Forfald	Uendelig	Uendelig
Mulighed for førtidsindfrielse	22.01.2021	22.01.2021
Rentesats herefter	CIBOR-6M + 7,25 pct.	CIBOR-6M + 7,25 pct.
Rente til efterstillet kapital (1.000 kr.)	38.863	36.613
Efterstillede kapitalindskud som medregnes ved opgørelse af kernekapitalen/Kapitalgrundlaget (1.000 kr.)	429.000	429.000

Kapitalkrav (8 pct.)

Koncernens kapital- og kernekapitalprocent er ultimo 2015 på 13,4 mod 15,6 ultimo 2014. Faldet på 2,2 procentpoint kan primært henføres til den fulde indfasning i 2015 af regler i CRR-forordningen vedrørende fradrag i kernekapitalen for beholdninger af aktier i forsikrings-selskaber.

Koncernen benytter følgende metoder ved opgørelse af kapitalprocenten:

- Standardmetoden for opgørelse af kreditrisiko
- Standardmetoden for opgørelse af markedsrisiko
- Markedsværdimetoden for opgørelse af modpartsrisiko
- Basisindikatormetoden for opgørelse af operationel risiko
- Sikkerheder i form af værdipapirer efter den udbyggede metode
- Sikkerheder i form af pant i fast ejendom og kontant indlån i banken

Tabel 4
Kapitalkrav (8 pct.)

	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.
Poster med kreditrisiko mv.		
Eksporeringer mod institutter	24.770	24.620
Eksporeringer mod selskaber	326.516	283.464
Detaleksporeringer	975.255	862.657
Eksporeringer sikret ved pant i fast ejendom	54.278	49.237
Eksporeringer ved misligholdelse	62.643	76.198
Aktieeksporeringer	105.451	142.490
Andre poster	97.104	88.024
CVA-risiko	17.240	5.712
I alt poster med kreditrisiko mv.	1.663.257	1.532.402
Poster med markedsrisiko		
Gældsinstrumenter, specifik risiko	266.264	268.387
Gældsinstrumenter, renterisiko	217.802	160.218
Positioneringsrisiko for aktier	54.980	63.782
Valutakursrisiko	6.523	11.775
I alt poster med markedsrisiko	545.569	504.162
Operationel risiko	268.224	279.116
I alt kapitalkrav	2.477.050	2.315.680
Kapitalgrundlag til opfyldelse af kapitalkravet	4.142.576	4.512.987

Kapitalkravet efter sølje I (8 pct. af de vægtede eksporeringer) udgjorde 2.477,1 mio. kr. ultimo 2015 mod 2.315,7 mio. kr. året før.

Der stilles krav til kvaliteten af kapitalen til 8 pct.-kravet, hvorefter at egentlig kernekapital skal udgøre mindst 4,5 pct., hybrid kernekapital kan udgøre op til 3,5 pct., og supplerende kapital kan udgøre op til 2,0 pct. af de vægtede eksporeringer. Tilsvarende relative kvalitetskrav til kapitalen er gældende for solvensbehovet.

Tabel 5
Kapitalsammensætning i forhold til minimumskrav ultimo 2015

	Kapital	Mini-mums-krav	Mini-mums-kapital	Over-skydende kapital
	1.000 kr.	pct.	1.000 kr.	1.000 kr.
Egentlig kernekapital	3.969.348	4,5	1.393.340	2.576.008
Kernekapital	4.142.576	6,0	1.857.787	2.284.789
Kapitalgrundlag	4.142.576	8,0	2.477.049	1.665.527
Individuelt solvensbehov		9,5	2.926.971	1.215.605

Tabellen bekræfter, at koncernen har en solid overdækning af egentlig kernekapital og kernekapital i forhold til minimumskravene.

Solvensbehov

Model

I Arbejdernes Landsbank fastsættes et individuelt solvensbehov for såvel koncernen som banken.

Der anvendes 8+-modellen, hvor der tages udgangspunkt i, at minimumskapitalkravet på 8 pct. af de risikovægtede poster (Søjle 1-kravet) antages at dække de normale risici. Derudover beregnes supplerende kapitalbehov for risikoområder, som vurderes ikke at være omfattet af 8 pct. kravet. Det samlede kapitalbehov fremkommer ved at addere kapitalbehovet efter 8 pct. og de supplerende kapitalbehov.

Modellen tager udgangspunkt i Finanstilsynets ”vejledning om tilstrækkelig kapital og solvensbehov for kreditinstitutter“.

Solvensbehovet beregnes som det samlede kapitalbehov i procent af de vægtede poster opgjort efter bestemmelserne

i CRR-forordningen. I henhold til CRR-forordningen opgør banken både vægtede poster for koncernen og banken. Koncernens vægtede poster anvendes i beregningen af solvensbehovet.

Tilstrækkelig kapital og solvensbehov

Bankens og koncernens solvensbehov opgjort efter § 124, stk. 2 i lov om finansiel virksomhed er på 9,5 pct. Efter denne bestemmelse udgør det tilstrækkelige kapitalgrundlag 2.927,1 mio. kr. Opgørelsen af tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov kan specificeres på følgende kategorier:

Tabel 6
Solvensbehov ultimo 2015

	2015		2014	
	1.000 kr.	Pct.	1.000 kr.	Pct.
Kapital til dækning af kreditrisiko	1.971.271	6,4	1.856.430	6,4
Kapital til dækning af markedsrisiko	687.477	2,2	590.420	2,0
Kapital til dækning af operationel risiko	268.224	0,9	279.116	1,0
Kapital til dækning af øvrige risici	0	0,0	0	0,0
Tilstrækkeligt kapitalgrundlag/solvensbehov	2.926.971	9,5	2.725.966	9,4
Den samlede risikoeksponering	30.963.109		28.945.994	

Kapital til dækning af kreditrisiko

Kapital til dækning af kreditrisiko opgøres som 8 pct. af de risikoeksponeringer, der relaterer sig til kreditrisiko plus supplerende kapital til dækning af følgende særlige risici:

- Koncentrationsrisiko på store eksponeringer
- 25 pct.-grænsen for store eksponeringer
- Kunder med finansielle problemer
- Tilgodehavender i kreditinstitutter
- Koncentrationsrisiko på brancher
- Koncentration af sikkerheder
- Geografisk koncentration

Kapital til dækning af markedsrisiko

Kapital til dækning af markedsrisiko opgøres som 8 pct. af de risikoeksponeringer, der relaterer sig til markedsrisiko plus supplerende kapital til dækning af følgende særlige risici:

- Renterisiko uden for handelsbeholdningen
- Likviditetsrisici
- Markedsrisici, som overstiger de udstukne benchmark i Finanstilsynets vejledning

Kapital til dækning af operationel risiko

Kapital til dækning af operationel risiko svarer til solvenskravet efter Basisindikatormetoden i CRR-forordningen artikel 315-316. Koncernen foretager egne beregninger af den operationelle risiko, blandt andet baseret på historiske tab. Disse beregninger viser en betydeligt lavere risiko end solvenskravet.

Kapital til øvrige risici

Kapital til dækning af øvrige risici dækker over vurderinger af kapitalkrav til indtjeningsniveau, vækst i udlån og øvrige forhold, herunder lovmæssige krav.

Proces

Vurdering af solvensbehov er integreret i bankens almindelige budgetproces, hvor bestyrelsen årligt godkender årsbudgettet og solvensbehovet. Herudover foretages kvartalsvise justeringer og tilpasninger af budget og solvensbehov, der ligeledes forelægges bestyrelsen.

Udarbejdelse af årsbudget og solvensbehov samt de kvartalsvise justeringer foregår som en koordineret proces i koncernen med økonomiudvalget, herunder all risk rapporteringsfunktionen som den samlede enhed.

Solvenskrav

Loven fastslår, at koncernen som minimum skal have en kapital, der svarer til det mindste af lovens minimumskrav til kapital, svarende til 8 pct. af den samlede risikoeksponering (kapitalkravet) eller det af bestyrelsen fastlagte individuelle solvensbehov.

Koncernen har opgjort det individuelle solvensbehov til 9,5 pct., der således bliver grundlaget for kravene til størrelsen af koncernens kapital.

Kontracyklisk buffer

Koncernen Arbejdernes Landsbank har udover Danmark kun relevante krediteksponeringer over 2 pct. i USA og Tyskland.

Da ingen af disse lande har indført en kontracyklisk buffer, er den institutspecifikke kontracykliske kapitalbuffersats og krav til den institutspecifikke kapitalbuffer 0 pct.

Tabel 7
Geografisk fordeling af krediteksponeringer ultimo 2015

	Eksponeringer		Kapitalgrundlagskrav		I alt 1.000 kr.
	Generelle krediteksponeringer 1.000 kr.	Eksponeringer i Handelsbeholdningen 1.000 kr.	Generelle krediteksponeringer 1.000 kr.	Eksponeringer i Handelsbeholdningen 1.000 kr.	
	Danmark	32.046.079	9.837.521	20.725.362	
Tyskland	56.037	4.640.093	54.323	518.547	572.870
USA	11.374	1.857.152	7.421	203.941	211.362
Øvrige lande	214.824	5.729.754	135.858	153.257	289.115
I alt	32.328.315	22.064.520	20.922.964	998.898	21.921.862

Indfasning af CRD IV

Koncernen har foretaget en vurdering af konsekvenserne ved fuld indfasning af CRD IV reglerne, hvor især reglerne om fradrag for kapitalandele i finansielle enheder løbende skærpes i perioden frem til 2019 således, at fradragene i stigende omfang vil reducere den egentlige kernekapital, hvorimod kapitalgrundlaget kun i mindre omfang påvirkes. Konsekvenserne kan illustreres ved at placere bankens nuværende kapital og risikovægtede aktiver i det setup, som vil gælde i 2016 samt i 2019, hvor CRR-forordningen er fuldt indfaset.

Tabel 8
Indfasning af CRD IV reglerne

	2015	2016	2019
Egentlig kernekapitalprocent	12,8 pct.	12,2 pct.	10,8 pct.
Kernekapitalprocent	13,4 pct.	13,4 pct.	13,3 pct.
Kapitalprocent	13,4 pct.	13,4 pct.	13,3 pct.

Banken har foretaget fremskrivninger under forskellige makroøkonomiske scenarier, hvilket kombineret med kapitalbevaringsplaner og solvensforbedringsplaner bekræfter, at banken har den fornødne finansielle styrke i forhold til egne fastsatte mål for solvensoverdækning.

Gearingsgrad

Koncernen Arbejdernes Landsbank forholder sig løbende til gearingsrisiko og tilpasser risikoen, så banken er velkapitaliseret og samtidig kan præstere en passende forrentning af egenkapitalen.

Gearingsrisiko er defineret i CRR-forordningen og kan tidligst blive et Søjle 1 krav i 2018. Koncernens gearingsgrad ultimo 2015 er opgjort til 8,8 pct. såvel under reglerne for overgangsordning som ved fuld indfasning.

Tabel 9
Gearing

	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.
Gearingsvægtede eksponeringer		
Aktiver i alt	41.978.320	40.060.265
Justeringer for derivater	152.209	130.135
Justeringer for repo-/reverseforretninger	11.784	63.127
Justeringer for ikke-balanceførte eksponeringer	5.593.122	4.816.039
Andre justeringer	-754.683	-1.353.902
I alt gearingsvægtede eksponeringer	46.980.751	43.715.664
Balanceførte eksponeringer, ekskl derivater og repo-/reverseforretninger		
Aktiver, ekskl. derivater og repo-/reverseforretninger	38.015.395	35.892.222
Aktiver fratrukket i kernekapitalen	1.087.052	455.471
I alt balanceførte eksponeringer, ekskl derivater og repo-/reverseforretninger	39.102.447	36.347.693
Derivateksponeringer		
Positiv markedsværdi	182.964	50.737
Potentiel risiko	152.209	130.135
I alt derivateksponeringer	335.173	180.872
Repo-/reverseforretninger	1.950.010	2.371.060
Ikke-balanceførte eksponeringer		
Brutto eksponeringer	10.468.510	8.816.784
Justeringer	-4.875.388	-4.000.745
I alt ikke-balanceførte eksponeringer	5.593.122	4.816.039
Kapital og gearingsvægtede eksponeringer		
Kernekapital	4.142.576	4.512.987
Gearingsvægtede eksponeringer	46.980.751	43.715.664
Gearingsgrad	8,8 pct.	10,3 pct.

Konsolidering

A/S Arbejdernes Landsbank

Konsolideringen omfatter dattervirksomhederne

AL Finans A/S

Handels ApS Panoptikon,

der begge er 100 pct. ejede af moderselskabet A/S Arbejdernes Landsbank. Der er ikke forskelle i konsolideringsgrundlaget til regnskabsmæssige formål og konsolidering i henhold til CRR-forordningen.

Datterselskabernes aktivitet er baseret på funding i moderselskabet.

Forsikrings-Aktieselskabet Alka er associeret virksomhed og indgår ikke i konsolideringen, men fratrækkes i kapitalgrundlaget efter reglerne CRR-forordningen artikel 36, stk. 1 (i).

Herudover er PR Ejendoms Holding A/S associeret virksomhed og indgår ikke i konsolideringen. Virksomheden er under afvikling og indregnet med en værdi på 0 kr.

Samlet oversigt over kapital, risikoeksponering og nøgletal

Tabel 10
Kapital, risikoeksponering og nøgletal

	2015 1.000 kr.	2014 1.000 kr.
Egentlig kernekapital		
Aktiekapital	300.000	300.000
Reserve efter indre værdis metode	690.535	612.779
Opskrivningshenlæggelser	306.282	263.634
Overført overskud fra tidligere år	2.978.552	2.792.577
Overført af årets overskud fratrukket foreslået udbytte	125.259	185.973
Egentlig kernekapital før lovpligtigt justeringer	4.400.628	4.154.963
Lovpligtige justeringer egentlig kernekapital		
Immaterielle aktiver	-13.813	-28.977
Fradrag for forsigtig værdiansættelse	-16.454	-15.457
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder (Egentlig kernekapital) < 10 %	-171.062	-145.801
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder (Egentlig kernekapital) ≥ 10 %	-831.471	-808.461
Overgangsordninger vedr. fradrag for kap.instr. i forsikringselskaber	0	607.741
Overgangsjusteringer vedr. fordeling af fradrag	601.520	277.218
Samlede lovpligtige justeringer af egentlig kernekapital	-431.280	-113.737
I alt egentlig kernekapital	3.969.348	4.041.226
Hybrid kernekapital		
Udstedt hybrid kernekapital	829.000	829.000
Lovpligtige justeringer Hybrid kernekapital		
Egen beholdning af udstedt hybrid kernekapital	0	-50
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder (Hybrid kernekapital) < 10 %	-55.143	-67.572
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder (Supplerende kapital) < 10 %	-14.154	-18.945
Overgangsjusteringer vedr. fordeling af fradrag	-601.520	-277.218
Overgangsjusteringer vedr. indirekte og syntetiske ejerandele	15.045	6.546
Samlede lovpligtige justeringer af hybrid kernekapital	-655.772	-357.239
I alt hybrid kernekapital	173.228	471.761
Kernekapital	4.142.576	4.512.987
Supplerende kapital	0	0
Kapitalgrundlag	4.142.576	4.512.987
Beløb under tærsklerne for fradrag		
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder <10 pct.	437.618	412.591
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder ≥10 pct.	430.792	409.694
Udskudte skatteaktiver	4.397	7.345

Samlet oversigt over kapital, risikoeksponering og nøgletal

Tabel 10, fortsat
Kapital, risikoeksponering og nøgletal

	2015 1.000 kr.	2014 1.000 kr.
Risikovægtede eksponeringer		
Eksponeringer med kreditrisiko	20.790.704	19.155.027
Eksponeringer med markedsrisiko	6.819.611	6.302.021
Eksponeringer med operationel risiko	3.352.794	3.488.946
<i>I alt risikovægtede eksponeringer</i>	30.963.109	28.945.994
Nøgletal		
Egentlig kernekapitalprocent	12,8 pct.	14,0 pct.
Kernekapitalprocent	13,4 pct.	15,6 pct.
Kapitalprocent	13,4 pct.	15,6 pct.
Krav om institutspecifik buffer	0,0 pct.	0,0 pct.
Egentlig kernekapital til rådighed for buffere	5,4 pct.	7,6 pct.
Gearingsgrad	8,8 pct.	10,3 pct.

Eksponeeringsklasser

Eksponeeringsklasser opgjort efter standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR-forordningen artikel 111-141. Eksponeeringerne er opgjort efter nedskrivninger og før hensyntagen til virkninger af kreditrisikoreduktion.

Tabel 11
Udvikling og gennemsnit for poster med kreditrisiko

	Gennemsnit	Status	Status	Status	Status	Status
	2015	31.12.2015	30.09.2015	30.06.2015	31.03.2015	31.12.2014
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.
Eksponeeringer mod Centralregeringer og centralbanker	368.037	440.567	86.426	1.148.198	73.702	91.293
Eksponeeringer mod institutter	1.170.020	1.139.352	1.138.588	1.109.774	1.400.263	1.062.125
Eksponeeringer mod selskaber	6.184.768	6.216.226	6.044.108	6.482.518	6.269.847	5.911.143
Detaleksponeeringer	19.827.151	21.095.034	20.667.710	20.224.592	18.923.951	18.224.468
Eksponeeringer sikret ved pant i fast ejendom	1.825.048	1.914.656	1.928.627	1.749.993	1.746.454	1.785.506
Eksponeeringer ved misligholdelse	760.222	728.782	664.476	755.853	761.939	890.058
Aktieeksponeeringer	1.628.780	1.666.432	1.661.689	1.633.018	1.598.772	1.583.989
Andre poster	1.556.695	1.582.826	1.520.271	1.567.923	1.605.621	1.506.836
I alt poster med kreditrisiko	33.320.721	34.783.875	33.711.895	34.671.869	32.380.549	31.055.418

Tabel 12
Balanceførte poster *) fordelt på restløbetid ultimo 2015

	Anfordring 1.000 kr.	0-3 mdr. 1.000 kr.	3 mdr. - 1 år 1.000 kr.	1 - 5 år 1.000 kr.	Over 5 år 1.000 kr.
Eksponeringer mod Centralregeringer og centralbanker	438.194	279	726	1.306	14
Eksponeringer mod institutter	417.896	29.857	91.118	254	311
Eksponeringer mod selskaber	442.988	820.282	976.643	1.910.175	-660.115
Detaileksponeringer	140.383	873.283	1.858.379	6.633.674	4.790.930
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	33.614	78.267	212.465	535.570	744.505
Eksponeringer ved misligholdelse	101.553	31.768	138.587	351.431	37.630
Aktieeksponeringer	1.653.428	0	3	13.000	0
Andre poster	1.479.944	90.151	0	0	0
I alt balanceførte poster	4.708.000	1.923.887	3.277.921	9.445.410	4.913.275

Balanceførte poster *) fordelt på restløbetid ultimo 2014

	Anfordring 1.000 kr.	0-3 mdr. 1.000 kr.	3 mdr. - 1 år 1.000 kr.	1 - 5 år 1.000 kr.	Over 5 år 1.000 kr.
Eksponeringer mod Centralregeringer og centralbanker	88.614	305	823	1.422	18
Eksponeringer mod institutter	465.120	24.773	95.163	0	233
Eksponeringer mod selskaber	628.669	683.492	581.206	743.122	262.271
Detaileksponeringer	164.010	708.494	1.285.297	6.310.636	4.637.583
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	41.978	88.952	221.045	643.136	710.640
Eksponeringer ved misligholdelse	137.553	47.615	131.312	434.493	75.857
Aktieeksponeringer	1.562.827	8.162	13.000	0	0
Andre poster	1.449.858	56.919	0	0	0
I alt balanceførte poster	4.538.629	1.618.712	2.327.846	8.132.809	5.686.602

*) Balanceførte poster er opgjort efter Standardmetoden i CRR

Tabel 13
Branchefordeling af eksponeringskategorier ultimo 2015

	Centralregeringer og centralbanker 1.000 kr.	Institutter 1.000 kr.	Selskaber 1.000 kr.	Detail 1.000 kr.	Pant i fast ejd. 1.000 kr.	Mislig- holdt 1.000 kr.	Aktier 1.000 kr.	Andre poster 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.	Heraf SMV *) 1.000 kr.
Offentlige myndigheder	48.115	0	12.000	30.979	0	164	0	0	91.258	0
Erhverv										
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0	0	0	61.548	8.457	40.776	0	0	110.781	67.431
Industri og råstofindvinding	8	0	523.613	370.896	7.221	10.661	0	0	912.399	440.113
Energi-forsyning	0	0	0	24.930	468	497	0	0	25.895	24.987
Bygge og anlæg	0	0	261.026	569.004	43.986	40.280	0	0	914.296	760.287
Handel	0	0	548.173	1.165.293	57.369	31.428	0	0	1.802.263	1.568.908
Transport, hoteller og restauranter	0	0	209.418	359.781	37.647	19.154	0	0	626.000	548.204
Information og kommunikation	0	0	339.303	258.052	11.792	4.804	47.843	0	661.794	256.186
Finansiering og forsikring	392.444	1.118.454	968.815	86.063	3.861	71.506	1.572.830	1	4.213.974	976.986
Fast ejendom	0	0	946.109	379.245	307.738	298.426	3	0	1.931.521	1.630.395
Øvrige erhverv	0	0	2.012.953	1.327.833	105.043	28.671	45.431	0	3.519.931	2.711.127
I alt erhverv	392.452	1.118.454	5.809.410	4.602.645	583.582	546.203	1.666.107	1	14.718.854	8.984.624
Heraf SMV *)			3.969.289	4.484.616	583.365				9.037.270	
Private	0	20.898	394.816	16.461.410	1.331.074	182.415	325	0	18.390.938	0
Andre poster								1.582.825	1.582.825	
I alt	440.567	1.139.352	6.216.226	21.095.034	1.914.656	728.782	1.666.432	1.582.826	34.783.875	8.984.624

*) SMV: Små og mellemstore virksomheder.

Tabel 14

Kreditrisikoreduktion og garantistillelse for eksponeringer med kreditrisiko

	Sikkerhedernes justerede værdi		Anvendt garantistillelse	
	2015	2014	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.
Kreditrisikoreduktion og anvendt garantistillelse				
Eksponeringer mod selskaber	431.100	757.278	0	0
Detaileksponeringer	192.871	154.673	603	771
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	1.320	2.030	0	0
Eksponeringer ved misligholdelse	12.628	14.787	0	0
I alt poster med kreditrisiko	637.919	928.768	603	771

Tabel 15

Eksponeringer med modpartsrisiko

	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.
Eksponeringer med modpartsrisiko		
Valutakontrakter		
Terminer/futures	86.073	88.464
Optioner	1.371	1.840
Valutaswaps	195	945
Rentekontrakter		
Terminer/futures	94.870	6.793
Renteswaps og swaptioner	132.465	81.198
Aktiekontrakter		
Optioner	0	603
I alt	314.974	179.843

Kreditrisiko

Kreditrisiko er risikoen for, at en modpart som følge af manglende evne eller vilje helt eller delvist misligholder sine betalingsforpligtelser. Risikoen dækker hele spektret, fra at en kunde ikke betaler til tiden, til at en kunde ultimativt erklæres konkurs. Ved ethvert udlån må kundens evne til at overholde sine betalingsforpligtelser overvejes. Koncernens politik er at indgå udlånsaftaler med kunder, hvor der er evne og vilje til at servicere udlånene.

Kreditrisikoen er den største risikopost i koncernens risikoopgørelse og udgør 67 pct. af solvenskravet ultimo 2015 (66 pct. ultimo 2014). Det er således her, at koncernen har reserveret mest kapital til at imødekomme uforudsete tab. Boniteten af koncernens udlånsportefølje vurderes som tilfredsstillende bl.a. grundet stor spredning.

Kreditpolitik

Den samlede kreditrisiko styres efter politikker og rammer, der er vedtaget og fastlagt af bankens bestyrelse, og som ved videredelegering tilsikrer et bevillingssystem med høj grad af ledelsesinvolvering. Ansvar for overvågning, overordnet risikotagning og rapportering til bankens ledelse er forankret i bankens centrale kreditområde. Herudover har banken en kreditkomité, hvor engagementer over en vis størrelse bevilges.

Det er en væsentlig del af koncernens aktiviteter at rådgive om og yde lån, kreditter og andre finansielle produkter til privatpersoner og virksomheder, herunder finansieringsløsninger inden for lån, leasing og factoring i bankens datterselskab AL Finans A/S.

Den primære målgruppe i banken er privatkunder, foreninger samt mindre og mellemstore danske erhvervs-kunder, hvor der etableres helkundeforhold. Helkundeforhold giver et bedre indblik i kundens samlede økonomi, hvilket danner grundlag for den bedst mulige rådgivning samt bedre mulighed for at kunne vurdere risikoen i det enkelte engagement. Herudover ønsker banken at medvirke til, at medlemmerne hos bankens ejerkreds har mulighed for at få udført diverse bankforretninger.

Banken ønsker som udgangspunkt ikke at deltage i gearede investeringsforretninger og ønsker ikke at deltage i finansiering af projekter med spekulation for øje. Ved kreditgivningen tages udgangspunkt i en etisk profil med et ønske om risikospredning på både brancher og engagementsstørrelse. Derved opnås et bæredygtigt fundament for bankens videre udvikling.

Banken ønsker ikke at være væsentligt eksponeret i udlån til virksomheder, som er afhængige af udviklingen i ejendomsmarkedet, og det er bankens politik ikke at indgå i projektfinsieringer, hvor der ikke på forhånd er sikret de nødvendige driftsindtægter til at servicere den samlede gældsætning.

Banken ønsker alene at deltage i finansiering af forretninger, som banken forstår og rådgivningsmæssigt kan håndtere, og hvor risikoprofilen matcher bankens kreditpolitik.

Det er endvidere bankens kreditpolitik at minimere kreditrisikoen inden for landbrug samt på brancher og virksomheder, som banken etisk og politisk ikke vil sidestilles med.

Kreditororganisation

Banken er organiseret med 71 filialer, heraf 19 erhvervsfilialer og 6 erhvervscentre. Bankens kunder er primært bosiddende i Danmark, idet 98 pct. af bankens eksponering er til kunder med bopæl i Danmark. Den maksimale eksponering eksklusive handelsbeholdningen i et enkelt andet land er på 0,7 pct.

Afgivelsen af lånetilsagn i banken er begrænset ved bevillingsbeføjelser tildelt i den enkelte medarbejders kompetencer og/eller markedsområde. Bevillingsbeføjelserne er opbygget således, at filialerne kan bevilge størstedelen af sagerne, mens større og mere komplekse sager indstilles til bevilling i den centrale kreditafdeling og derfra evt. videre til bankens kreditkomite eller bestyrelse.

Bankens bevillingsprocedure er opbygget hierarkisk, idet efterkontrol foretages på et organisatorisk højere niveau end der, hvor bevillingen er foretaget. Efterkontrollen, herunder bevillingsgrundlaget, dokumenteres i bankens system, og der rapporteres løbende til bankens ledelse.

Banken har organisatorisk adskillelse mellem de kunde-vendte funktioner og kontrol- og overvågningsfunktionen. Endvidere har banken selvstændige afdelinger med ansvar for ejendomsvurderinger, inkasso og pantebreve.

Kreditområdet har ansvar for den daglige sparring og overvågning af filialerne samt ansvaret for porteføljeovervågning og -rapportering til bankens ledelse og bestyrelse.

Rating

Banken har siden 2010 anvendt en egenudviklet ratingmodel for både privat- og erhvervs-kunder til at understøtte vurderingen af kreditrisikoen i den enkelte kundeeksponering. Pr. ultimo marts 2015 blev en ny model taget i brug. I modellen er bl.a. indarbejdet de lovgivningsmæssige

opstramninger, som Finanstilsynets vejledninger og konklusioner gav anledning til i 2014.

Ratingmodellen er en hybridmodel, der er baseret på en kombination af betalingsadfærd og en række objektive informationer om kunden, herunder regnskaber for erhvervs-kunder og økonomiske oplysninger for privatkunder. Ratingskalaen går fra 1-11, hvor rating 1 er den bedste, og rating 11 er den dårligste rating. Ratingskalaen er forenelig med Finanstilsynets bonitetsklasser:

- Ratingklasse 1-5: Kunder med eksponeringer af god/normal bonitet (FT bonitet 3/2a)
- Ratingklasse 6-8: Kunder med begyndende/visse svag-hedstegn (FT bonitet 2b)
- Ratingklasse 9: Kunder med væsentlige svag-hedstegn, men uden objektiv indikation for værdiforringelse (OIV) (FT bonitet 2c)
- Ratingklasse 10-11: Kunder med OIV både med og uden individuelle nedskrivninger (FT bonitet 1)

Uanset kundens rating vil den enkelte kreditafgørelse altid baseres på en samlet vurdering af kunden. En individuel kreditvurdering vil derfor altid bestå af en objektiv del og en subjektiv del. Beslutningsgrundlaget afhænger af lånetype, størrelse og kompleksitet.

Bankens rating benyttes bl.a. som styringsværktøj i den løbende engagementovervågning, herunder i udvælgelsen af kunder med begyndende svag-hedstegn eller kunder med OIV. Endvidere anvendes ratingen i bankens model for gruppevis nedskrivninger.

Der foretages minimum årligt en kvantitativ og kvalitativ vurdering af modellen. Ratingmodellen forbedres løbende, for at den er så retvisende som muligt.

Løbende opfølgning på kunder prioriteres højt, således at ratingen foretages på et opdateret og dokumenteret grundlag, idet forkerte eller mangelfyldte oplysninger kan give en misvisende rating og dermed et forkert beslutningsgrundlag.

Kreditrisikostyring og overvågning

Koncernen har gennem de sidste år haft øget fokus på processer og værktøjer, der bidrager til en bedre og mere effektiv styring og overvågning af kreditrisikoen. Der er således i 2015 udviklet flere nye værktøjer til understøttelse heraf. Kreditrisikostyringen vil i 2016 fortsat have fokus på styring og overvågning af udlånsbalance og håndtering af nedskrivninger med henblik på minimering af risikoen for tab.

Filialnettet er ansvarlig for at indhente, registrere og dokumentere bevillingsgrundlaget, inden filialen påtager banken kreditrisiko på kunder, og har ligeledes ansvaret for løbende at følge op på kundeforholdene. Dette inkluderer opdatering af kreditgrundlag og registreringer, der benyttes i forretningen, i bankens forskellige opfølgningsværktøjer og i bankens ratingmodel.

Filialledelsen har ansvaret for, at medarbejderne har den fornødne viden, indsigt og indgående kendskab til bankens kreditpolitik og de tildelte bemyndigelser. Filialledelsen har tillige ansvaret for, at bevilling af kreditforhold, der overstiger filialens bemyndigelse, indstilles til bevilling i bankens centrale kreditafdeling.

Den centrale kreditafdeling skal tilsikre, at såvel kreditstrategi som kreditpolitik efterleves af filialerne. Ligeledes varetager den centrale kreditafdeling filial kontakten, herunder kreditrådgivning og sparring samt objektiv sagsbehandling, medbevilling/videreindstilling på filial indstillede og ofte mere komplekse sager, der overstiger filialledelsens bevillingsbeføjelser.

Den centrale kreditafdeling foretager løbende kreditgennemgange, hvor filialerne får en ekstraordinær gennemgang af svage kunder og nybevilgede sager med fokus på generel engagementhåndtering. Der foreligger en turnus, således at alle filialer vil blive gennemgået minimum hvert 3. år. I det omfang det vurderes nødvendigt, vil filialen skulle udfærdige handlingsplaner med opfølgning fra kreditafdelingen.

Endvidere foretages en årlig aktivgennemgang af koncernens engagementer på basis af en væsentligheds- og risikobaseret tilgang. Aktuelle og fremtidige risici på de udvalgte engagementer vurderes, og det kontrolleres, at det fastsatte individuelle nedskrivningsbehov er i overensstemmelse med gældende regler. Konklusionerne rapporteres til bestyrelsen.

Betalingsdisciplinen overvåges løbende ved hjælp af overtrækslister, som rådgiverne behandler dagligt. Overtræk over 50.000 kr. eller over 10.000 kr. med en løbetid på mere end 90 dage kommenteres ugentligt af filialdirektøren og sendes til bankens kreditområde. Kreditområdet kontrollerer ved hjælp af stikprøver og overtrækslister, om filialernes handlingsplaner og opfølgninger er tilstrækkelige.

Svage/nødlidende kunder identificeres på baggrund af udvalgte kriterier, herunder kundens rating. Disse kunder gennemgås individuelt, minimum kvartalsvis, af filialerne med henblik på udarbejdelse af handlingsplaner og på at

foretage beregning/vurdering af nedskrivningsbehov. Den centrale kreditafdeling gennemgår efterfølgende filialernes arbejde.

Alle større udlånsengagementer revurderes løbende og som minimum en gang årligt på grundlag af kundens regnskaber mv. Såfremt udviklingen i objektive indikatorer vurderes at give anledning til individuel nedskrivning, foretages nedskrivninger efter de herfor fastsatte regler.

I praksis revurderes de større udlånsengagementer dog oftere, eksempelvis i forbindelse med den løbende kundecontact eller den kvartalsvise opgørelse af banken individuelle solvensbehov, hvor alle koncernens udlånsengagementer over 1 pct. af koncernens kapitalgrundlag vurderes. I solvensgennemgangen foretages endvidere en opgørelse af det individuelle solvensbehov pr. engagement for engagementer over 2 pct. af kapitalgrundlaget med FT bonitet 1 eller 2c.

Det er bankens afdeling for kreditrisikoanalyse, der har det overordnede ansvar for den kvartalsvise opgørelse af bankens individuelle solvensbehov for så vidt angår kreditrisici. Kreditrisikoanalyse foretager i relation til beregningen en vurdering af bankens koncentrationer af risici på bl.a. sikkerheder, brancher og store engagementer.

I Kreditrisikoanalyse foretages endvidere en stikprøvevis kontrol og overvågning af kreditafdelingens håndtering og bevilling af engagementer med særligt fokus på svage/nødlidende engagementer. Endvidere foretages temakontroller efter behov, f.eks. udvikling i boligpriser og gearing, insolvente boligejere med ophør af afdragsfrihed, dobbelthus finansiering, udvikling i engagementer og rating til nye erhvervs kunder.

For bestyrelsesmedlemmer, repræsentantskab, lokalrådsmedlemmer og direktion foretages skærpet kontrol og overvågning, herunder særligt fokus på overtæk.

Kreditrisikoen rapporteres kvartalsvist til bestyrelsen, hvor udvikling i ratingklasser/bonitet, udvikling i overtræk og blanko, udvikling i nedskrivninger samt kunde-segmenter og brancher kommenteres nærmere. Ligeledes følges udviklingen i kreditkvaliteten af bankens portefølje via et internt udviklet kreditbarometer, samt opfyldelse og overholdelse af kreditpolitiske målsætninger og krav, der er fastsat i bankens kreditpolitik. Herudover gennemgår bestyrelsen hver måned udviklingen i bankens månedsbalance og lånebevillinger over en vis størrelse.

Kreditrisikoanalyse udarbejder diverse ledelsesrapporteringer til overvågning af kreditkvaliteten i banken, herunder ratingfordeling, datakvalitet og efterkontrol af effektuerede lånesager. Der laves særskilt rapportering til henholdsvis filialledelsen og bankens ledelse.

Endvidere bidrager Kreditrisikoanalyse med input til bankens kvartalsvise All Risk rapportering, der tilgår Risiko- og balancestyingsudvalget samt bestyrelsen. Leverancen omfatter udvikling i ratingklasser, udvikling i pantebrevsporteføljen samt omfanget af bestyrelsens efterbevillinger.

Endelig understøttes kreditovervågningen af ad hoc analyser på baggrund af udviklingen i porteføljen samt faste opgaver i forbindelse med opgørelse af det kvartalsvise solvensbehov og den kvartalsvise vurdering af behovet for individuelle og gruppevise nedskrivninger. Endvidere udarbejdes tværgående analyser og rapportering på specifikke områder.

Banken er repræsenteret i projekter til styring og overvågning af kreditrisici i BEC, herunder IFRS 9, FINREP, COREP og anden kreditrapportering samt udvikling af ratingmodeller.

I bankens datterselskab AL Finans A/S anvendes ikke interne rating- eller scoresystemer til bedømmelse af kreditrisici. Til gengæld er der stor erfaring inden for de produkt-specifikke forretningsområder. Dog anvendes risikogrupper fra Experian A/S for så vidt angår erhvervs-kunder.

I AL Finans A/S foretages hvert kvartal manuelle gennemgange af alle udlån med svaghedstegn baseret på produkt-opdelte segmenter samt vurdering af nedskrivningsbehov i det omfang, der er OIV. Yderligere foretages der én gang om året en aktiv gennemgang, hvor kreditrisikoen bedømmes for de større eksponeringer.

Risikoafdækning og risikoreduktion

Koncernen anvender de muligheder, der er for at reducere risikoen, som overvejende er at have sikkerhed i de aktiver, koncernen finansierer. Den belåningsværdi, som sikkerhederne er opgjort til, er baseret på et forsigtighedsprincip. Dette indebærer, at en del aktiver af forsigtighedsgrunde opgøres til en reduceret værdi eller værdien 0 kr., hvorfor den reelle sikkerhedsværdi vurderes at være betydeligt højere end opgjort.

Vurdering af sikkerhedernes værdi er en væsentlig faktor til fastlæggelse af koncernens risici. Koncernen har derfor

fokus på, at belånte aktiver vurderingsmæssigt er opdateret og dokumenteret.

- Lån til privatkunder afdækkes i størst muligt omfang ved forskellige former for sikkerheder. Det sker typisk ved at tage tinglyst pant i ejerboliger eller andelsboliger. Desuden tages der pant i biler og andre løsøre
- Lån til erhvervs kunder i ejerledede virksomheder (A/S og ApS) kræver som hovedregel helt eller delvist personlig kaution suppleret med forskellige former for sikkerhedsstillelse
- Lån til foreninger ydes ofte mod en vis sikkerhed for likviditeten i form af medlemmernes hæftelse for betaling af kontingent, alternativt med solidarisk hæftelse eller reelle sikkerheder

Sikkerhederne i banken værdiansættes principielt ud fra følgende, medmindre der er væsentlige indikatorer for anden værdiansættelse:

- Private beboelsejendomme – op til 80 pct. af en forsigtigt vurderet handelsværdi
- Andelsboligens værdi på grundlag af bankens blåstemplingsprogram
- Erhvervsjendomme – 60-80 pct. af en forsigtigt vurderet handelsværdi
- Kontanter og let realiserbare værdipapirer – 70-95 pct. af officiel kursværdi
- Biler – 50-75 pct. af aktuel markedsværdi
- Øvrigt løsøre og andre sikkerheder – baseret på individuel vurdering
- Banken tillægger ikke uden særligt grundlag sikkerheder i unoterede aktier værdi

For individuelt vurderede eksponeringer opgøres sikkerhederne i nedskrivningsberegninger til skønnede dagsværdier efter Finanstilsynets regler.

Banken foretager løbende vurdering af værdien af den stillede sikkerhed, som opgøres som det forventede nettoprovenu ved realisation inden for seks måneder. I hvert enkelt misligholdelsestilfælde vurderes det, om tvangsrealisation af en sikkerhed er det, der tjener banken bedst i relation til minimering af bankens risiko for tab.

Banken benytter ikke instrumenter som Credit Default Swaps eller andre former for forsikring til afdækning af kreditrisici på udlån til kunder.

Koncernens samlede sikkerheder fremgår af tabel 20, side 27.

Kreditrisiko på koncernens kundeudlån

Koncernens udlånsportefølje beskrives nærmere nedenfor, mens nedskrivninger og hensættelser er beskrevet nærmere i afsnittet „Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier“ på side 31.

Koncernens portefølje kan overordnet opdeles i hovedsegmenterne „Privat“ og „Erhverv“, hvor opdelingen følger koncernens interne opdeling.

Udlån og garantier

Koncernens samlede eksponering udtrykt ved bruttoudlån og garantier, som angivet i årsregnskabet for 2015, udgør 25,3 mia. kr., jf. tabel 16.

Historisk set har bankens privatportefølje været relativ stor i forhold til erhvervsporteføljen. Dette afspejles i koncernen, hvor privatsegmentets andel af de samlede bruttoudlån og garantier udgør 69 pct., jf. tabel 16.

Erhvervssegmentets andel af de samlede bruttoudlån og garantier ultimo 2015 udgør 31 pct., jf. tabel 16. Bortset fra få større erhvervseksponeringer er erhvervssegmentet i banken kendetegnet ved et stort antal mindre og mellemstore primært ejerledede virksomheder.

Som følge af bankens idégrundlag og historiske udgangspunkt har banken endvidere en vis eksponering rettet mod foreninger, herunder fagforeninger og almene boligorganisationer. Disse er også medtaget under Erhvervssegmentet.

Tabel 16

Koncernens bruttoudlån og garantier samt nettoudlån og garantier fordelt på hovedkundesegmenter ultimo 2015

	Privat 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Udlån før nedskrivninger	14.703.883	6.475.755	21.179.638
Garantier før hensættelser	2.771.157	1.344.986	4.116.143
I alt udlån og garantier før nedskrivninger mv.	17.475.040	7.820.741	25.295.781
Individuelle nedskrivninger på udlån	588.684	720.028	1.308.712
Gruppevise nedskrivninger på udlån	70.604	31.986	102.590
Individuelle hensættelser på garantier	5.386	17.913	23.299
Gruppevise hensættelser på garantier	5.470	6.340	11.810
I alt udlån og garantier efter nedskrivninger mv.	16.804.896	7.044.474	23.849.370

Note: Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kundegruppering.

Koncernens udlån er geografisk fordelt mellem alle landets regioner, dog tungest eksponeret i hovedstadsområdet, efterfulgt af Region Syddanmark og Region Midtjylland. Region Hovedstaden står for 56 pct. af koncernens samlede bruttoudlån og garantier, jf. tabel 17.

Betragtes privatsegmentet separat er fordelingen den samme, jf. tabel 17. Dette skyldes bl.a. segmentets store eksponering inden for ejer- og andelsboliger, hvor specielt andelsboliger typisk er koncentreret omkring de større byer.

Erhvervssegmentet er koncentreret i Region Hovedstaden, der udgør 68 pct. af segmentets samlede bruttoudlån og garantier. Den øvrige andel af segmentets portefølje har dog en pæn jævn spredning ud over landets øvrige regioner, jf. tabel 17.

Tabel 17
Koncernens bruttoudlån og garantier fordelt på regioner ultimo 2015

	Privat 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Region Hovedstaden	8.749.059	5.350.802	14.099.861
Region Sjælland	1.495.755	309.093	1.804.848
Region Syddanmark	3.099.447	736.000	3.835.447
Region Nordjylland	1.127.441	415.380	1.542.821
Region Midtjylland	3.003.338	1.009.466	4.012.804
I alt	17.475.040	7.820.741	25.295.781

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kunde-gruppering. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

De samlede bruttoudlån og garantier vurderes til at have en tilfredsstillende bonitet og en pæn risikospredning, hvor 58 pct. af bruttoudlån og garantier ligger i FT bonitet 3/2a, jf. tabel 18.

Betragtes privat- og erhvervssegmenterne hver for sig, har begge segmenter en pæn risikospredning, hvor henholdsvis 59 pct. og 57 pct. af bruttoudlån og garantier ligger i FT bonitet 3/2a, jf. tabel 18.

Tabel 18
Koncernens bruttoudlån og garantier fordelt på FT bonitet ultimo 2015

	Privat 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
FT bonitet 3/2a	10.242.588	4.438.610	14.681.198
FT bonitet 2b	5.577.678	1.158.370	6.736.048
FT bonitet 2c	484.408	441.035	925.443
FT bonitet 1	1.170.366	1.782.726	2.953.092
I alt	17.475.040	7.820.741	25.295.781

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kunde-gruppering. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

De samlede bruttoudlån og garantier er overvejende koncentreret i de mindre eksponeringsintervaller. Koncentrationen kan tilskrives privatkundesegmentet, hvor 86 pct. af bruttoudlån og garantier udgøres af eksponeringer mindre end 2 mio. kr., jf. tabel 19.

FT bonitet 3/2a udgør halvdelen af bruttoudlån og garantier for privatkundesegmentet i de mindre eksponeringsintervaller, jf. tabel 19.

Bruttoudlån og garantier til erhvervskundesegmentet har, udover andelen af store eksponeringer, en pæn størrelsesmæssig spredning, jf. tabel 19. Ligeledes er der for erhvervskundesegmentet en ganske pæn branchemæssig spredning, se branchefordelingen på koncernniveau, jf. tabel 24, side 32.

Den branchemæssige spredning for bankens erhvervssegment fremgår af tabel 13, side 18.

Tabel 19

Koncernens bruttoudlån og garantier fordelt på eksponeringsintervaller og FT bonitet ultimo 2015

	FT bonitet 3/2a 1.000 kr.	FT bonitet 2b 1.000 kr.	FT bonitet 2c 1.000 kr.	FT bonitet 1 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Privat					
1. < 500 t. kr.	4.085.914	1.805.766	192.739	425.551	6.509.970
2. 500 - 2.000 t. kr.	4.647.762	3.208.858	254.720	479.323	8.590.663
3. 2.000 - 4.000 t. kr.	893.820	428.662	27.140	102.332	1.451.954
4. 4.000 - 10.000 t. kr.	547.629	128.247	9.810	66.347	752.033
5. 10.000 - 35.000 t. kr.	34.281	5.546	0	76.745	116.572
6. > 35.000 t. kr.	33.181	600	0	20.067	53.848
I alt	10.242.587	5.577.679	484.409	1.170.365	17.475.040
Erhverv					
1. < 500 t. kr.	397.520	148.192	101.107	40.800	687.619
2. 500 - 2.000 t. kr.	245.189	171.092	94.676	145.073	656.030
3. 2.000 - 4.000 t. kr.	142.164	126.618	51.613	106.591	426.986
4. 4.000 - 10.000 t. kr.	234.127	163.353	87.888	160.525	645.893
5. 10.000 - 35.000 t. kr.	497.953	220.230	13.097	344.049	1.075.329
6. > 35.000 t. kr.	2.921.657	328.885	92.655	985.687	4.328.884
I alt	4.438.610	1.158.370	441.036	1.782.725	7.820.741
Koncern					
1. < 500 t. kr.	4.483.434	1.953.958	293.846	466.351	7.197.589
2. 500 - 2.000 t. kr.	4.892.951	3.379.950	349.396	624.396	9.246.693
3. 2.000 - 4.000 t. kr.	1.035.984	555.280	78.753	208.923	1.878.940
4. 4.000 - 10.000 t. kr.	781.756	291.600	97.698	226.872	1.397.926
5. 10.000 - 35.000 t. kr.	532.234	225.776	13.097	420.794	1.191.901
6. > 35.000 t. kr.	2.954.838	329.485	92.655	1.005.754	4.382.732
I alt	14.681.197	6.736.049	925.445	2.953.090	25.295.781

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kundegruppering. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

Sikkerheder og blanko

Den væsentligste sikkerhed, som koncernen modtager, er pant i fast ejendom, der alene udgør 65 pct. af koncernens samlede sikkerheder. Den høje andel drives primært af privatsegmentet, hvor pant i fast ejendom alene udgør 76 pct., jf. tabel 20.

Den relativt store andel af pant i biler for både privat- og erhvervssegmentet skyldes bankens datterselskab, AL Finans A/S.

Tabel 20
Koncernens sikkerheder fordelt på sikkerhedstype ultimo 2015

	Privat 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Ejendomme	6.750.729	1.524.994	8.275.723
Værdipapirer, obligationer, kontant indestående mv.	120.619	694.190	814.809
Biler	1.980.841	829.442	2.810.283
Kautioner og garantier	2.395	8.284	10.679
Øvrige sikkerheder	59.250	825.324	884.574
I alt	8.913.834	3.882.234	12.796.068

Note: Opgjorte belåningsværdier af deponerede sikkerheder i henhold til koncernens forretningsgang. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kundeopgruppering.

Den samlede blankoandel for koncernen udgør 46 pct., og vurderes som tilfredsstillende, jf. tabel 21.

Koncernens sikkerheder for privatsegmentet består overvejende af fast ejendom. Boligmarkedet viser fremgang, og samlet set er priserne steget på landsplan for såvel huse som lejligheder. Stigningen er dog drevet af større bykommuner, idet der stadig er større områder af Danmark, hvor boligmarkedet står i stampe. Den samlede blankoandel for privatsegmentet ligger på et tilfredsstillende niveau, men den generelle fremgang på boligmarkedet afspejler sig dog endnu ikke i blankoandelen.

Det er bankens politik, at en væsentlig del af et erhvervsengagement skal være dækket af sikkerheder i selskabets aktiver og med hæftelse fra virksomhedsejer. Den samlede blankoandel for erhvervssegmentet vurderes som tilfredsstillende, jf. tabel 21.

For AL Finans A/S er der sikkerheder i form af det belånte aktiv for størstedelen af alle udlån.

Tabel 21
Nettoudlån og garantier, sikkerheder og blankoandel ultimo 2015

	Privat 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Udlån og garantier efter nedskrivninger mv.	16.804.896	7.044.475	23.849.371
Sikkerheder	8.913.834	3.882.234	12.796.068
Blankoandel	47 pct.	45 pct.	46 pct.
Udlånsprocent af udlån i alt	70 pct.	30 pct.	100 pct.

Note: Nedskrivningerne indeholder individuelle og gruppevise nedskrivninger og hensættelser. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kundeopgruppering. Tallene er eksklusiv kreditinstitutter.

Restancer og udlån med restance

Koncernens restancer udgør 82,7 mio. kr. og er koncentreret på restancer med kort løbetid. Af koncernens samlede restancer udgør privatsegmentet 64 pct. og erhvervssegmenter 36 pct., jf. tabel 22.

I banken er udlån i restance opgjort som debtors samlede udlån og ikke kun som den del af debtors udlån, hvorpå restancen er. Niveauet kan derfor synes højt i forhold til andre sammenlignelige pengeinstitutter.

Tabel 22**Restancebeløb fordelt på restancernes alder ultimo 2015**

	Privat 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
1 - 30 dage	41.424	22.897	64.321
31 - 60 dage	2.505	700	3.205
61 - 90 dage	1.690	4.430	6.120
91 - dage	7.384	1.696	9.080
I alt	53.003	29.723	82.726
Restanceprocent af restancer i alt	64 pct.	36 pct.	100 pct.

Note: Restancer er opgjort som i årsregnskabets noter side 60. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kundegruppering. Tallene er eksklusiv kreditinstitutter.

Samlet udgør udlån med restancer 5,6 pct. af koncernens samlede nettoudlån og garantier ultimo 2015. Heraf udgør udlån med mere end 90 dages restance 0,2 pct., jf. tabel 23.

arbejdet målrettet på at nedbringe niveauet, i samarbejde med kunden, ved at finde varige løsninger på eventuelle økonomiske udfordringer.

Banken har opfølgingslister, som er med til at nedbringe antallet af kunder med 90 dages overtræk. Banken har

Tabel 23**Udlån i restance opdelt på restancernes alder og udlånssegment ultimo 2015**

	Privat 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
1 - 30 dage	999.905	201.182	1.201.087
31 - 60 dage	42.413	7.350	49.763
61 - 90 dage	9.846	20.494	30.340
91 - dage	41.485	7.156	48.641
I alt	1.093.649	236.182	1.329.831

Note: Opgørelsen er baseret på udlånssaldoen på kunder i restance, som opgjort i årsregnskabets noter side 60. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger koncernens interne kundegruppering. Tallene er eksklusiv kreditinstitutter.

Største kundekreditrisici

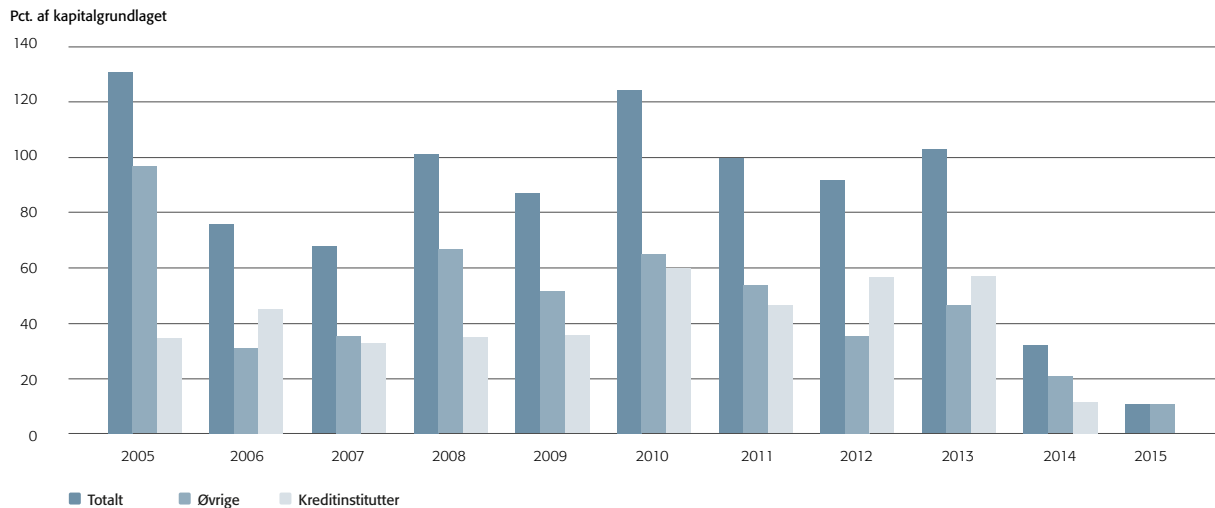
Banken har fokus på at undgå risikokoncentrationer, og det er koncernens kreditpolitik at minimere risikoen på store enkelteksponeringer.

Nøgletallet „Summen af store eksponeringer“ – dvs. summen af konsoliderede eksponeringer efter fradrag, som er større end eller lig med 10 pct. af kapitalgrundlaget på koncernniveau, er opgjort til 10,6 pct. af kapitalgrundlaget ultimo 2015 inklusive udlån til kreditinstitutter. Det svarer til en samlet eksponering på ca. 0,4 mia. kr., hvilket er en reduktion i forhold til ultimo 2014, jf. figur 2.

Summen af store eksponeringer ekskl. kreditinstitutter, der efter fradrag enkeltvis overstiger 10 pct. af koncernens kapitalgrundlag, udgør ligeledes 10,6 pct. af koncernens kapitalgrundlag i 2015 og består fortsat kun af én eksponering. Dette skyldes, at ingen udlån til kreditinstitutter efter fradrag enkeltvis overstiger 10 pct. af koncernens kapitalgrundlag.

For yderligere omtale af kreditinstitutter, se afsnittet „Kreditrisiko på kreditinstitutter“ på side 30.

Figur 2
Udvikling i nøgletallet „Summen af store eksponeringer“

Note: Tallene er opgjort på baggrund af de indberettede værdier for koncernen for konsoliderede eksponeringer efter fradrag, der er større end eller lig med 10 pct. af kapitalgrundlaget og følger den til enhver tid gældende lovgivning. Der er ændrede regler for risikoreducerende foranstaltninger med virkning fra 2014.

Kreditrisiko på kreditinstitutter

Generelle forhold

I „Instruks for Arbejdsfordelingen mellem bestyrelsen og direktionen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank“ er nedfældet retningslinjer for håndteringen af modpartsrisici, ligesom instruksen indeholder en tildeling af en bemyndigelse til, at direktionen kan eksponere banken mod kreditrisiko på bl.a. kreditinstitutter.

Generelt har banken en stram bevillingspraksis. Der udstikkes alene finansielle rammer til daglig handel med kreditinstitutter, hvor banken har større kendskab til det enkelte kreditinstitut. Rammer til danske kreditinstitutter baseres bevillingsmæssigt på seneste regnskaber og den viden, der er om modparten i banken. Rammer til udenlandske kreditinstitutter ydes fortrinsvis til store førstesteklasses kreditinstitutter. Rammerne baseres herudover bevillingsmæssigt på de samme principper, som er nævnt for danske kreditinstitutter.

Afgivne bindende kredittilsagn

Banken baserer sin kreditgivning på forretningsmæssige relationer, og der ydes som udgangspunkt alene kredit til kreditinstitutter, som har et naturligt samarbejds potentiale med banken inden for øvrige forretningsområder.

Udover kendskabet til modpartens forhold udarbejder banken forud for hver eksponerings indgåelse en analyse af kreditinstitutets seneste perioderegnskaber, ligesom kreditinstitutet interviewes. Analysearbejdet foretages i bankens kreditområde.

Mindst én gang om året følger banken op på samtlige engagementer og foretager en kvalitetstest heraf og tager ofte en opfølgende dialog med modparten. Endvidere er det almindeligt forekommende, at disse kreditinstitutter efter offentliggørelse af årsrapporter aflægger banken besøg og informerer mere indgående om udviklingen.

Opfølgingsarbejdet sker på ledelsesniveau i banken, og i konkrete situationer involveres bankens kreditområde med henblik på, at der kan udfærdiges en opfølgingsanalyse på det tidligere udarbejdede beslutningsgrundlag.

Samtlige personer, som har kontakt til de omfattede kreditinstitutter, kan komme i berøring med potentielt børsfølsomme oplysninger om kreditinstitutet. Disse personer, der hovedsageligt er med i bankens ledelsesgruppe, er underlagt skærpede interne regler for spekulation.

Almindelige ikke-meddelte finansielle rammer (Credit lines)

Denne type eksponeringer med finansielle modparter bevilges hovedsageligt til fondshandler, pengemarkedsdeponeringer og erhvervelse af obligationer.

Eksponeringerne bevilges ud fra to kriterier, der skal være opfyldt samtidigt:

1. Et størrelseskriterium, hvorved en Credit Line til kreditinstitutter udmåles efter objektive kriterier i henhold til „Instruks for Arbejdsfordelingen mellem bestyrelsen og direktionen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank“. Størrelsen af en Credit Line udmåles både som en nærmere specificeret procentdel af Arbejdernes Landsbanks egenkapital og af det pågældende kreditinstituts egenkapital
2. En subjektiv vurdering, hvor regnskabs gennemgang, markedsinformationer, samarbejds mæssige erfaringer m.m. sammenfattes til en konklusion, der foretages af bankens ledelse

Bevilling af Credit Lines til kreditinstitutter beslutes i samarbejde mellem kreditdirektøren, bankens direktion og bestyrelse.

Risikovurdering

På danske kreditinstitutter vurderes risikoen primært at ligge på specifikke produktmellemværender (aktie- og ansvarlig kapital) i form af VP udstedelse. Det er som udgangspunkt bankens politik, at der ikke ydes udlån i form af ansvarlig kapital til kreditinstitutter. På baggrund heraf vurderes risikoen begrænset.

Banken er eksponeret mod kreditinstitutter fordelt i andre lande, men risikoen vurderes begrænset, og der er foretaget de kapitalhensættelser, som banken finder nødvendige i et worst case scenario.

Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier

Koncernens opgørelse af værdiforringede fordringer følger §§51-54 i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.

Udgiftsførte nedskrivninger og hensættelser samt tab udgjorde i 2015 116 mio. kr., jf. tabel 24, mod 240 mio. kr. i 2014.

Opgørelsen i tabel 24 og tabel 25 er inklusive kreditinstitutter.

Koncernens akkumulerede nedskrivninger og hensættelser udgør herefter 1.490 mio. kr. ultimo 2015 mod 1.434 mio. kr. i 2014. Nedskrivninger/hensættelser på branchen „Fast ejendom“ er relateret til enkelte store eksponeringer i banken, som alle følges tæt.

Bankens målsætning for de kommende år er en normalisering af nedskrivningsniveauet på ca. 0,4 - 0,6 pct. af de samlede bruttoudlån og garantier. Et fortsat vedholdende fokus på de mere skrøbelige kundeengagementer i banken samt kvalitetssikring af kreditvurderingsgrundlag og sikkerhedsstillelse i kombination med et mere stabilt boligmarked og et fortsat lavt renteniveau forventes at medvirke til dette.

Tabel 24

Branchefordeling for værdiforringede fordringer inklusive gruppevise nedskrivninger og gruppevise hensættelser ultimo 2015

	Eksponeringer 1.000 kr.	Eksponering, hvorpå der er nedskrevet/ hensat 1.000 kr.	Nedskrivning/ hensættelse 1.000 kr.	Udgiftsført nedskrivning/ hensættelse og tab 1.000 kr.
Offentlige myndigheder	41.065	5.512	39	-50
Erhverv				
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	100.875	116.139	49.534	-16.359
Industri og råstofudvinding	963.989	453.609	36.613	5.057
Energiforsyning	6.111	5.366	327	587
Bygge og anlæg	724.071	484.314	84.809	-8.934
Handel	1.463.441	470.427	104.974	-16.247
Transport, hoteller og restauranter	516.167	245.923	57.894	-12.803
Information og kommunikation	225.253	155.481	21.412	-6.401
Finansiering og forsikring	1.826.791	983.265	183.655	-31.142
Fast ejendom	1.496.779	1.416.268	311.803	-9.731
Øvrige erhverv	2.559.063	797.158	128.252	-40.591
I alt erhverv	9.882.540	5.127.950	979.273	-136.564
Private	15.540.053	6.927.312	511.104	20.653
I alt	25.463.658	12.060.774	1.490.416	-115.961

Note: CPR-kunder med branchekode klassificeres under brancherne for erhverv.

Tabel 25

Bevægelser i på værdiforringede fordringer ultimo 2015

	Individuelt nedskrevet kreditinstitut 1.000 kr.	Individuelt nedskrevet udlån og andre poster med kreditrisiko 1.000 kr.	Individuelt hensat på garantier 1.000 kr.	Gruppevist nedskrevet udlån og andre poster med kreditrisiko 1.000 kr.	Gruppevist hensat på garantier 1.000 kr.
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser primo på udlån og garantidebitorer	17.200	1.254.257	13.329	142.057	7.234
Nedskrivninger/hensættelser på udlån og garantidebitorer	10.803	349.232	14.114	52.057	6.214
Tilbageførsel af nedskrivninger	0	-239.884	-4.144	-94.877	-1.638
Andre bevægelser	0	36.042	0	3.353	0
Endelig tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat	0	-74.933	0	0	0
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer	28.003	1.324.714	23.299	102.590	11.810
Endelig tabt (afskrevet) ikke tidligere individuelt nedskrevet/hensat	0	24.084	0	0	0
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	0	13.061	0	0	0

Note: Opgørelsen følger årsregnskabs Note 13.

Modpartsrisiko

Under modpartsrisiko indgår koncernens styring af tabsrisici på afledte finansielle instrumenter indgået med såvel kunder som finansielle modparter. Tabsrisici på afledte finansielle instrumenter indgår i styringen af kreditrisiko i såvel bevillingsprocessen som i den almindelige engagementsovervågning, jf. afsnittene herom.

Styringen af modpartsrisikoen tager udgangspunkt i opgørelse af bruttoværdien af forretninger med for banken positive markedsværdier plus risikotillæg, som er fastsat ud fra vurderinger af volatiliteten på instrumentet. Der sker en daglig overvågning af risikoen og overholdelse af bevilgede lines.

Banken tilstræber at begrænse risikoen på modparter i forbindelse med finansielle instrumenter ved i et vist omfang at kræve sikkerhedsstillelse eller ved indgåelse af nettingaftaler.

Banken forbereder, at en væsentlig del af bankens derivataftaler fremover skal cleares via CCP-ordninger, hvilket vil mindske afviklingsrisikoen.

Banken anvender ikke netting i opgørelsen af risici på poster med modpartsrisiko.

Tabel 26
Afledte finansielle instrumenter ultimo 2015

	Nominel værdi 1.000 kr.	Netto markedsværdi 1.000 kr.	Positiv markedsværdi 1.000 kr.	Negativ markedsværdi 1.000 kr.
Valutakontrakter				
Terminer/futures, køb	85.328	233	469	236
Terminer/futures, salg	6.142.058	13.781	21.299	7.518
Optioner, erhvervede	130.594	64	64	0
Valutaswaps	3.900	0	0	0
Rentekontrakter				
Terminer/futures, køb	1.484.312	-366	2.309	2.675
Terminer/futures, salg	4.320.956	69.340	69.636	296
Renteswaps	8.074.298	-114.842	46.062	160.904
I alt		-31.790	139.839	171.629

ECAI

Banken har udpeget Standard & Poor's Ratings Services som kreditvurderingsbureau (ECAI). Banken anvender Bankernes EDB Central (BEC), som modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services via SIX Financial. Der foretages en løbende IT-opdatering af kreditvurderingerne fra Standard & Poor's Ratings Services.

Datacentralen har konverteret Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin via Finanstilsynets konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af de risikovægtede eksponeringer under standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR artikel 111-134.

Tabel 27
Eksponeringsklasser, hvor der anvendes
kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings
Services

	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.
Institutter		
Eksponeringsværdi inden risikovægtning	661.812	691.192
Eksponeringsværdi efter vægtning med kreditkvalitetstrin	206.986	208.183

Markedsrisiko

Koncernen Arbejdernes Landsbank påtager sig løbende forskellige former for markedsrisici, hovedsageligt i form af rente-, aktiekurs- eller valutarisici samt værdipapirrelateret kreditrisici i form af investeringer i kreditobligationer.

Markedsrisiciene opstår dels som følge af serviceringen af kundebehov dels som følge af bankens disponeringer i finansielle instrumenter. Banken anvender herunder afledte finansielle instrumenter til at styre og justere markedsrisiciene.

Banken har en strategisk tilgang til omfanget af bankens eksponering i markedsrisici og tillægger styringen af forretninger med markedsrisiko stor vægt som følge af stigende forretningsomfang og kompleksiteten i en række af produkterne gennem de senere år.

Markedsrisiko omfatter positioner, hvis markedsværdi er afhængig af udviklingen i de generelle niveauer i en række markedsvariable som renter, aktie- og valutakurser samt volatiliteter. Endvidere indgår risici af mere specifik karakter på konkrete markedspapirer i det omfang, disse risici kan handles eksplicit. Opgørelsen omfatter markedsrisici på såvel balanceførte som ikke-balanceførte poster, ligesom opgørelserne omfatter positioner i handelsbeholdningen og forretninger uden for handelsbeholdningen, som måtte indeholde markedsrisici.

Generelle markedsrisici er under normale markedsforhold drevet af makroøkonomi, nationale og internationale politiske forhold m.m. samt centralbankernes adfærd, som i den forbindelse er uafhængig af instrumenttype og specifikke modparter i forretningen.

Renterisikoen opgøres med udgangspunkt i den modificerede varighed og udtrykker tilnærmelsesvist det forventede kurstab på positioner med renterisiko ved et parallelskift i rentekurven på 100 basispoint op. For konverterbare realkreditobligationer og obligationer med renteloft mv. tages udgangspunkt i de af Finanstilsynet udsendte korrektionsfaktorer og i indhentede oplysninger fra ledende markedsdeltagere om modificerede varigheder. Andre former for renterelateret optionsrisiko tager udgangspunkt i en deltaværdiopgørelse kombineret med modificerede varigheder på de underliggende instrumenter. Opgørelserne udarbejdes i enkeltvaluta samt i varighedsintervaller. Bankens eksponering er hovedsageligt i DKK, EUR og USD.

Tablet 28
Koncernens renterisiko

	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.
Fordelt efter forretningstyper		
Obligationer mv.	701.048	395.001
Afledte finansielle instrumenter	-769.479	-483.859
Pantebreve	57.763	31.510
Øvrige poster	-33.124	11.619
I alt	-43.792	-45.729
Fordelt efter valuta		
DKK	106.230	80.914
USD	-93.122	-75.417
EUR	-63.781	-58.417
GBP	2.813	5.463
NOK	-5	923
CHF	2.569	590
SEK	1.505	220
Øvrige	-1	-5
I alt	-43.792	-45.729

Note: Renterisikoen er opgjort ved en renteændring på 100 basispoint.

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekursen. Aktierisikoen omfatter nettopositionen af aktier samt aktierelaterede instrumenter i den enkelte aktie eller aktieindeks. Aktiekursrisikoen opgøres som vægtede positioner på tværs af aktieinstrumenter. Aktieoptioner indgår med deltaværdien.

Følsomheden over for generelle ændringer i aktiemarkederne er koncentreret om den forholdsvis beskedne del af aktiebeholdningen, som ligger i handelsporteføljen, og beholdningen er så diversificeret, at generelle fald i aktiemarkederne på 10 pct. vil medføre et kurstab på 51,3 mio. kr. Anlægsbeholdningen er derimod mere specifikt påvirket af udviklingen i de konkrete selskaber, der ikke på tilsvarende måde kan antages at være påvirket af markedsudviklingen.

Valutarisiko afspejler bankens risiko for tab på positioner i valuta som følge af ændringer i valutakurserne. Risikoen opgøres dels efter Valutaindikator 2 metoden, og dels som en vægtet sum af nettopositioner i de enkelte valutaer, hvor der i vægtningen tages hensyn til volatilitet.

Værdipapirrelateret kreditrisici afspejler bankens risiko for tab som følge af ændringer i markedets krav til afkastet på kreditobligationer, som ikke stammer fra generelle ændringer i markedsrenten, men som afspejler ændringer

i markedets prissætning af kreditobligationer i forhold til instrumenter med væsentlig mindre kreditrisiko.

Kreditobligationer har de seneste år fået en større vægt i bankens obligationsbeholdning som følge af attraktive priser i forhold til investering i eksempelvis statsobligationer. Dette har naturligvis samtidig medført en øget fokus på risikoovervågningen på området.

Kreditobligationer indgår i handelsbeholdningen og optages til dagsværdi i regnskabet. Med indsnævring af kreditrisikospændene sker der en løbende afbalancering af porteføljen under henseende til risikovurderingen.

Aktuelt er der investeret 1,8 mia. kr. svarende til 12 pct. af den samlede obligationsbeholdning i en meget diversificeret portefølje af virksomhedsobligationer. Rentefølsomheden udgør 54,6 mio. kr. hovedsageligt i DKK- og EUR-obligationer.

Investering i obligationer udstedt af pengeinstitutter udgør 2,6 mia. kr. og 17 pct. af bankens samlede obligationsportefølje. Rentefølsomheden udgør 83,4 mio. kr., hovedsageligt i banker med rating på BBB+ eller bedre og med en hovedvægt i EUR-obligationer.

Tabel 29
Obligationensbeholdningen fordelt på rating

	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.
Rating		
AAA	48 pct.	37 pct.
AA+, AA, AA-	5 pct.	9 pct.
A+, A, A-	19 pct.	23 pct.
BBB+	4 pct.	8 pct.
BBB	9 pct.	7 pct.
BBB-	4 pct.	4 pct.
Rating < BBB-	2 pct.	2 pct.
Ikke ratet	9 pct.	10 pct.
I alt	100 pct.	100 pct.

Figur: Fordeling efter Standard & Poor's ratingklassifikation baseret på Standard & Poor's ratings eller ratings fra Moody omsat til tilsvarende ratings i Standard & Poor's klassifikation.

Styring af markedsrisici

Koncernens samlede markedsrisici håndteres centralt i bankens Likviditets- og Finansområde.

Banken sikrer en veldefineret ansvarsfordeling for risikotagningen på alle niveauer i banken gennem fastlæggelse af rammer for såvel direktionen som ledelsen af Likviditets- og Finansområdet. På baggrund heraf videredeles snævrere rammer til de enkelte disponerende medarbejdere i Likviditets- og Finansområdet.

De enkelte risikoområder overvåges løbende i forhold til de udstukne rammer. Der følges dagligt op herpå i form af rapporter til direktionen og regelmæssigt til bestyrelsen. Stabsfunktionen Intern Risikostyring, som overvåger udnyttelsen af positionstagneres rammer, rapporterer direkte til direktionen.

Bankens markedsrisici er en konsekvens af kundehandler eller afledt af bankens positionstagning ud fra taktiske og strategiske vurderinger af markedsudviklingen samt hensynet til bankens øvrige forretningsomfang – herunder de forretninger, som indeholder renterisiko, men som ligger uden for handelsbeholdningen.

For at kunne tilgodese kundernes handelsaktiviteter har banken en beholdning af værdipapirer, som udligner forskellene i kundehandelsstørrelse og standardhandlerne i det professionelle marked.

Den markedsrisiko, der er forbundet hermed, holdes inden for veldefinerede rammer såvel samlet som på de enkelte fondskoder. Disse rammer er inkluderet i de af bestyrelsen udstukne rammer og overvåges løbende, og der rapporteres til direktionen ved overskridelser.

De taktiske, betingede investeringer af kortsigtet varighed varetages i bankens handelsfunktion inden for forholdsvis snævre grænser, der løbende overvåges.

De strategiske positioner besluttet af direktionen ud fra vurderingen af afkastpotentialet i forhold til den involverede risiko og under hensyntagen til bankens samlede risikoappetit, risici i øvrigt i banken samt hensynet til løbende at sikre et likviditetsberedskab i form af likvide aktiver.

Foruden daglige beregninger af bankens samlede markedsrisici efter standardnøgletal foretages der fra tid til anden stresstest af beholdningen.

Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Renterisiko i banken opstår i et vist omfang uden for handelsbeholdningen i form af udlån eller indlån med fast rente med kunder eller variabelt forrentede udlånsprodukter med indbyggede optionselementer. Renterisikoen opgøres efter samme principper som renterisikoen inden for handelsbeholdningen.

Arbejdernes Landsbank har ikke fastforrentede indlån med ubestemt løbetid. Visse lån er ydet med fast rente med mulighed for førtidig indfrielse.

Renterisikoen indgår i Likviditets- og Finansrådets daglige opgørelse af koncernens renterisiko og disponeres inden for de udstukne rammer. I et vist omfang – hvor variationen i renterisiko er beskeden – genberegnes risikoen ikke dagligt, men medgår med tidligere opgjort risiko i den samlede opgørelse.

Der er hovedsageligt tale om risici i DKK med kort varighed. Enkelte, større forretninger er renterisikomæssigt afdækket særskilt.

Aktier mv. uden for handelsbeholdningen

Arbejdernes Landsbank har i samarbejde med andre pengeinstitutter erhvervet kapitalandele i en række sektorselskaber. Disse selskaber har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, IT, betalingsformidling og investeringsforeninger. Kapitalandelene indgår ikke i handelsbeholdningen, da deltagelse i sektorselskaberne har en væsentlig betydning for bankens målsætning om at kunne tilbyde vores kunder en bred vifte af finansielle ydelser til konkurrencedygtige priser.

Tabel 30
Aktier mv. uden for handelsbeholdningen

	2015	2014
	1.000 kr.	1.000 kr.
Dagsværdi primo	806.328	744.435
Realiseret kursgevinst i resultatopgørelsen *)	6.231	38.981
Urealiseret kursgevinst i resultatopgørelsen	-6.870	18.466
Anden tilgang **)	0	55.505
Nettokøb ***)	7.747	-51.059
I alt dagsværdi ultimo	813.436	806.328

*) Heraf kan 38,6 mio. kr. henføres til salg af aktier i Nets Holding i 2014.

***) Bankens ejerandel af Bankernes EDB Central (BEC) blev reduceret til under 20 pct. i 2014, og ejerandelen blev herefter klassificeret under regnskabsposten „Aktier mv.“

****) I 2014 solgte banken aktier for 109 mio. kr. i Nets Holding og erhvervede aktier i DLR Kredit for 60 mio. kr.

Kapitalandelene i sektorselskaberne er overvejende unoterede og værdiansættes til dagsværdi. Andelen af noterede aktier udgør 10,7 mio. kr. ultimo 2015 mod 6,2 mio. kr. ultimo 2014. Af kapitalandelene i 2015 udgør 755,8 mio. kr. andele i finansielle enheder, hvoraf 400,2 mio. kr. udgør andele på mellem 10 og 20 pct. af de pågældende virksomheder.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko udtrykker risiko for tab som følge af, at banken skal betale mere for den likviditet, der skal anvendes til at dække bankens betalingsforpligtelser og til at opretholde en normal likviditetsreserve i en situation, hvor banken specifikt eller sektoren som helhed rammes af ekstraordinære forhold. Likviditetsrisikoen afspejler således et mismatch i bankens balance mellem løbetiden på aktiverne og passiverne, hvor udlånsporteføljen generelt har en længere varighed end indlån og andre finansieringsforretninger.

Hovedparten af bankens likviditetsrisiko er i danske kroner, mens resten af risikoen er koncentreret i hovedvalutaerne.

Banken fører generelt en meget forsigtig likviditetspolitik. Banken har således en målsætning om at have en likviditetsoverdækning på 100 pct. i forhold til de i lov om finansiel virksomhed § 152 angivne 10 pct. og 15 pct. I forhold til de nyligt indførte LCR-krav har banken for 2016 et krav om en overdækning på 30 procentpoint. Det er forventningen, at overdækningen fastholdes i forhold til stigningen i den påkrævede LCR-ratio, som vil ske i de kommende år.

Likviditeten overvåges dagligt og vurderes samtidig i et langsigtet perspektiv i forhold til bankens forretningsmæssige udvikling såvel på kapitalmarkedsområdet som på ind- og udlån. Det er endvidere bankens politik, at likviditetsprognoserne, som udarbejdes mindst én gang månedligt udviser i forhold til § 152-regler en tilsvarende overdækning mindst 3 måneder frem, 3-6 måneder mindst en overdækning på 90 pct. og 6-12 måneder frem mindst en overdækning på 75 pct. Der arbejdes på at lave en prognose- og stresstestmodel i LCR-sammenhæng.

Foruden løbende beregning af likviditetsoverdækning foretages stresstest af bankens likviditet på længere sigt med henblik på at afdække følsomheden over for væsentlige ændringer i bankens løbende fundingvilkår.

Bankens bestyrelse har vedtaget en likviditetsberedskabsplan, som definerer tiltag, som skal iværksættes, hvis likviditeten forringes i forhold til den udstukne likviditetspolitik.

De endelige regler for opgørelse af LCR, som trådte i kraft 1. oktober 2015 indebærer øgede krav til bankens likviditetsstyringsfunktion og behov for omlægninger i bankens likviditetsbuffer. Bankens obligationsbeholdning skal indeholde en forholdsvis større andel af statsobligationer, end banken hidtil har haft, idet likviditetsbufferen skal indeholde minimum 30 pct. statsobligationer mv., hvilket har medført en forholdsvis reduktion i beholdningen af realkreditobligationer.

Behæftede aktiver

Banken behæfter i et vist omfang aktiver i forbindelse med bankens markedsrisikotagning og bankens likviditetsdisponeringer.

Banken anvender i et mindre omfang genkøbsforretninger i obligationer som en del af renterisikostyringen og som en del af bankens likviditetsstyring.

Endvidere har banken en vis sikkerhedsstillelse over for andre pengeinstitutter i forbindelse med diverse derivataftaler.

I forbindelse med clearing af værdipapirhandel stiller banken sikkerhed i form af pantsætning både for omsætning og til initialmargen hos CCP'er mv.

Tabel 31
Behæftede aktiver

	Regnskabs- mæssig værdi 2015 1.000 kr.	Dagsværdi 2015 1.000 kr.	Regnskabs- mæssig værdi 2014 1.000 kr.	Dagsværdi 2014 1.000 kr.
Aktiver				
Behæftede aktiver				
Aktier	0	0	0	0
Obligationer	2.529.094	2.529.094	587.168	587.168
Øvrige aktiver	150.423	150.423	300.808	300.808
I alt behæftede aktiver	2.679.517	2.679.517	887.976	887.976
Ubehæftede aktiver				
Aktier	1.083.859	1.083.859	1.066.333	1.066.333
Obligationer	12.992.438	12.992.438	13.979.463	13.979.463
Øvrige aktiver	25.222.429	25.253.998	25.077.422	25.143.632
I alt ubehæftede aktiver	39.298.726	39.330.295	40.123.218	40.189.428
Modtaget sikkerhedsstillelse, der er til rådighed for behæftelse				
Obligationer til dagsværdi				
Behæftet sikkerhedsstillelse	118.829	118.829	1.552.628	1.552.628
Ubehæftet sikkerhedsstillelse	56.324	56.324	170.941	170.941
I alt obligationer til dagsværdi	175.153	175.153	1.723.569	1.723.569
Behæftede aktiver/modtaget sikkerhedsstillelse				
Behæftede aktiver og sikkerhedsstillelse	2.798.346	2.798.346	2.440.604	2.440.604
Modsvarende passiver	1.903.081	1.903.081	2.363.978	2.363.978

Operationel risiko

Ved operationel risiko forstås risiko for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici. Alle aktiviteter i organisationen er forbundet med operationelle risici.

Politik

Operationelle risici og tab kan begrænses, men ikke fjernes. Bankens bestyrelse har fastlagt en politik for operationel risiko, hvor målet er at skabe overblik over koncernens operationelle risici, at minimere antallet af fejl og hermed reducere koncernens tab som følge af operationelle fejl under hensyntagen til de omkostninger, som er relateret hertil. Banken ønsker en åben kultur blandt medarbejderne med henblik på at øge bevidstheden om operationelle risici og sikre vidensdeling blandt medarbejderne.

Håndtering af tab omfatter – afhængigt af den konkrete operationelle hændelse – en vurdering og om fornødent en justering af bankens indretning og drift i form af funktions-adskillelse, kontroller, medarbejderkompetencer, forretningsgange, fysisk sikkerhed etc.

Styring, overvågning og rapportering

Operationel risiko styres på tværs af koncernen gennem et omfattende system af forretningsgange og kontrolforanstaltninger, udarbejdet med henblik på at sikre et optimalt procesmiljø. Operationelle risici søges bl.a. minimeret ved funktionsadskillelse mellem udførelse og kontrol af aktiviteten.

Ansvar for håndteringen af risiciene ligger hos de forretningsansvarlige enheder, risikoejerne. I koncernen registreres og kategoriseres tabsgivende hændelser over 5.000 kr., og der foregår en løbende registrering af identificerede risici med rapportering til den risikoansvarlige, direktionen og bestyrelsen efter nærmere fastsatte kriterier.

Rapporter fra Intern Revision behandles i Revisions- og Risikoudvalget. Rapporter fra offentlige tilsyn behandles i bestyrelse og direktion.

Håndtering af operationel risiko, herunder rollen som risikofacilitator, er forankret i koncernens Økonomiområde.

Besvigelser

På baggrund af den regelmæssige rapportering, som bankens bestyrelse og direktion modtager, er det ledelsens opfattelse, at banken har et tilfredsstillende niveau af

foranstaltninger, der skal imødegå risikoen for at blive ramt af besvigelser.

IT-sikkerhed

Informationer og informationssystemer er af væsentlig betydning for Arbejdernes Landsbank, og IT-sikkerheden har derfor vital betydning for virksomhedens troværdighed og fortsatte eksistens. Der er etableret en IT-sikkerhedsfunktion, og bankens direktion og bestyrelse forholder sig løbende til IT-sikkerheden.

Bankens arbejde med IT-sikkerhed tager udgangspunkt i lovgivningsmæssige forhold samt hensyn til den løbende drift. Drift af IT-installationer i koncernen og hos vores faste IT-leverandør Bankernes EDB Central (BEC) sker efter dokumenterede driftsplaner og vejledninger. Driften skal være sikker og stabil, hvilket skal sikres gennem størst mulig automatisering og løbende kapacitetstilpasning. Hos leverandører sikres dette ved skriftlige aftaler. Arbejdet med IT-sikkerhed inkluderer også udarbejdelse af nødplaner og beredskabsplaner, der tager sigte på, at en fortsat drift vil kunne sikres på et tilfredsstillende niveau på trods af eventuelle ekstraordinære begivenheder. Bankernes EDB Central (BEC) afgiver hvert år erklæringer relateret til det sikkerhedsmæssige setup.

Compliance

Operationel risiko omfatter compliancerisici, hvilket betyder risikoen for, at banken ikke drives i henhold til juridiske og lovgivningsmæssige krav, standarder i markedet og god forretningsetik.

Arbejdernes Landsbank har en selvstændig compliancefunktion, der har til formål at bistå ledelsen med at sikre koncernens overholdelse af den gældende lovgivning, markedsstandarder og internt regelsæt og således identificere og mindske risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab. Compliance gennemgår løbende de kritiske forretningsgange med henblik på vurdering af risici og anbefalinger til begrænsning af den enkelte risiko.

Compliancefunktionen har bankens juridiske direktør som overordnet ansvarlige og ledes af chef for compliance (jurist), som rapporterer til bestyrelsen. Der foreligger en bestyrelsesgodkendt politik og årsplan for funktionens virke.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som tab ved ændringer i eksterne forhold, som påvirker banker eller ved fejlvurderinger af konsekvenserne af vedtagne strategier.

Risikoen viser sig i form af et uventet fald i indtægter eller en uventet stigning i omkostninger.

Årsagerne kan eksempelvis være:

- En skærpet priskonkurrence som medfører fald i forretningsvolumen eller faldende indtjening på den eksisterende forretningsvolumen
- Øgede produktudviklingsomkostninger for at matche nye produkter hos konkurrenterne
- Øgede markedsføringsomkostninger som følge af negativ pressedækning
- Fejlvurdering af indtægterne ved igangsatte aktiviteter

Koncernen vurderer kontinuerligt denne type risici og altid i forbindelse med fastsættelse af solvensbehovet.

Ejendomsrisiko

Ejendomsrisiko defineres som tab på ejendomsporteføljen som følge af generelle fald i ejendomspriserne.

A/S Arbejdernes Landsbank har en portefølje af domicilejendomme på 901 mio. kr. ultimo 2015.

Ejendommene anvendes hovedsageligt til bankens drift. Herudover anvendes dele af enkelte ejendomme til udlejning til beboelse og liberalt erhverv.

Ejendommene er geografisk bredt placeret i Danmark, dog med overvægt i Storkøbenhavn målt på regnskabsmæssig værdi.

Domicilejendomme værdiansættes årligt pr. 31. dec. til "omvurderet værdi", hvilket udtrykker dagsværdien på værdiansættelsestidspunktet.

Aflønningspolitik

Lønpolitikken indeholder blandt andet retningslinjer for vederlæggelse af bestyrelsen og direktionen i Arbejdernes Landsbank. Lønpolitikken gennemgås løbende og mindst én gang om året. Lønpolitikken har gennemgået mindre ændringer i 2015.

Lønpolitikken fastlægger, at ledelsen i banken skal aflønnes med et vederlag, der både er markedskonformt, og som afspejler ledelsens indsats for banken og koncernen. Lønpolitikken fastlægger endvidere, at vederlaget til Det rådgivende Repræsentantskab, bestyrelsen og direktionen skal være en fast aflønning, således at der ikke indgår nogen form for incitamentsaflønning i vederlæggelsen.

For øvrige risikotagere og ansatte i kontrolfunktioner gælder endvidere, at der ikke udbetales variable lønde til disse uden for rammerne af indgået overenskomst.

I årsrapporten for 2015, side 17, omtales præmissen for det af bestyrelsen nedsatte bestyrelsesudvalg, Nominerings- og Aflønningsudvalget. På side 19-23 samt i note 11 oplyses om vederlag mv. til bestyrelse, direktion og øvrige risikotagere mv., som har væsentlig indflydelse på risikoprofilen.

Der er i 2015 indtrådt tre medarbejdere i gruppen af risikotagere, som har væsentlig indflydelse på risikoprofilen. Disse personer indgår med deres lønandele regnet fra tidspunktet, hvor deres profil er blevet opdateret.

...the first of these is the fact that the...
 ...the second is the fact that the...
 ...the third is the fact that the...

...the fourth is the fact that the...
 ...the fifth is the fact that the...
 ...the sixth is the fact that the...

...the seventh is the fact that the...
 ...the eighth is the fact that the...
 ...the ninth is the fact that the...

...the tenth is the fact that the...
 ...the eleventh is the fact that the...
 ...the twelfth is the fact that the...

AKTIESELSKABET

 Arbejdernes Landsbank

CVR-nr. 31 46 70 12, København

Panoptikonbygningen

Vesterbrogade 5 · 1502 København V
Telefon 38 48 48 48 · www.al-bank.dk